

Mina första tio levnadsår.

Noteringarna tillägnade mina döttrar Marianne och Kerstin.

Enligt det årets almanacka gick solen den dagen upp klockan 7.44 f.m. och ned klockan 4.00 em. och månen steg upp klockan 10.18 em. och ned klockan 1.58 em. Dagen var den 15 november, en söndag, och året var 1908.

Klockan halv fem denna mörka söndagsmorgon kom detta århundradets nya trafikmedel, en automobil, i högsta fart, c:a 25 km/tim, körande över Stortorget, ned genom Hamngatan och över den då befintliga bron över kanalen (den nuvarande bron byggdes i samband med Baltiska utställningen 1914), vände ned i Carlsгатan och tog sedan första gatan till vänster, Stormgatan, och stannade utanför fastigheten nr 14. Ur fordonet steg först en dam på darrande knän och utbrast:

”Aldrig mer skall jag åka i en automobil.” Efter henne kom en herre som betalade chauffören och sedan öppnade porten till huset. Till vänster i porten öppnade han en dörr och bjöd sin följeslagarinna stiga in. I lägenheten låg hans hustru och väntade på honom och hans sällskap. Sällskapet var en barnmorska och hon skulle inom en halvtimme ha förlöst den väntande hustrun. Detta skedde klockan sex minuter över fem och kvinnan födde ett gossebarn och barnet var jag. Jag blev det andra barnet i familjen, ty den 14 juli 1906 hade min mor fött en dotter, Iris Erika Viktoria. I lägenheten fanns

Stormgatan 14 i modern tid.

förutom de nämnda personerna även min mormor, Anna Malmström, som hade kommit resande från Eslöv för att hjälpa sin dotter Ida, min mor. Min far hette Johan Viktor Olsson. Min mormor lär ha sagt då hon fick se mig, att det barnet kommer du Ida inte att ha så mycket besvär med, så liten och ynklig som han är. När jag blev äldre, min mormor spådde nämligen fel, fick jag alltid höra, att jag hade inte varit större än en kaffekanna, så tydligen hade mina föräldrar en ovanligt stor kaffe-

kanna i huset. Eftersom jag var yngst i familjen och en pojke fick jag smeknamnet "Lillebror" och det följde mig åtta år framåt i tiden.

Endast en kort tid efter min födelse flyttade vi från portlägenheten upp till en större lägenhet på vinden. Vår gamla lägenhet ändrades sedan om till ett hamncafé med matservering, öl och vad därtill hörde på den tiden. Det var i den nya lägenheten som jag gjorde min första succé. Det var när jag var i ettårsåldern och då brukar ju barn för det mesta ta sig krypande fram. Men så icke jag. Jag satte mig på gumpen och kasade mig fram på den och med en så stor hastighet, att mors och fars bekanta brukade komma och hälsa på oss

Lillebror Edgar

bara för att få se mig i aktion. Själv kommer jag naturligtvis icke ihåg detta utan det är hörsägen från mina föräldrar.

Storasyster Iris

Mitt emot "vårt" hus låg en liten fastighet, men om den var en- eller tvåvånings kommer jag icke ihåg. Men i huset fanns en tobaksaffär och som ägdes av fru Petterqvist. Vem fru Petterqvist var fanns det inte många som visste, men om man sa "Pittran", då visste alla vem som åsyftades. Denna lilla fastighet revs seder-mera och ersattes med Navigationsskolan och som även den är borta och har ersatts med en betongbyggnad, som inrymmer bl.a. ett större P-hus. Även "vårt" hus är numera rivet och ersatt med ett stort kontorshus, som äges av det kända storföretaget EUROOC.

Något av åren 1909 eller 1910 inträffade en händelse, som gjorde att mina föräldrar kommo så att säga på grön kvist. Mor, som var ett utomäktenskapligt barn, fick nämligen efter sin avlidne fader ärva Ettusen kronor, en svindlande summa på den tiden. Ett nytt köksmöblemang inköptes bl.a. enligt vad mor sa en gång, då vi pratade om det. För att riktigt förstå vad 1.000:-- kronor innebar vid den tiden kan jag nämna, att far hade en veckolön på 18:- och månadshyran var 20:-. Samtidigt annonserade hotell Standard, Stortorget, nuvarande Kung Karl restaurang, i Sydsvenska Dagbladet att

en Supé bestående av smörgåsbricka, varmrätt samt pilsner serverades från klockan 7 e.m. till ett pris av 1:-. Dessutom annonserade Sydsvenska Dagbladet Snällposten att prenumerationspriset från och med den 1 januari 1909 var 1/1 år 7:-, 1/2 år 4:-, 1/4 år 2:- samt månad 75 öre. Hem-bärningsavgift var dock ej inräknad i priset och hur mycket detta var stod ej nämnt i annonsen. Lösnummerpriset var 5 öre.

En sak har jag icke nämnt, mina namn. Jag döptes i St Petri Kyrka av kyrkoadjunkt A. Lysander men tyvärr vet jag inte något datum. Jag döptes till Edgar Vilhelm Ragnvald. Edgar efter en romanhjälte i en bok, som mor läste medan hon, som det hette, gick med mig. Vilhelm efter en yngre bror till far och som var sjöman och i början av nittonhundratalet drunknade i Atlanten. Varför jag fick namnet Ragnvald har aldrig någon talat om för mig och troligen har jag väl aldrig själv frågat om detta. Efter vem eller varför min syster fick sina namn har jag ingen aning om. Förutom mor och far, Iris och jag fanns det även en hund i huset. Rasen okänd men namnet var King. Liten lär han ha varit samt tjock som en korv brukade far säga. Han försvann spårlöst en dag. Far letade efter honom i många dagar men förgäves. Han blev borta! Far påstod, att det måste ha varit en slaktare som tagit honom för att göra korv av honom. När han sa det var det inte bara på skämt utan det var även något allvar bakom orden. Det var hårda tider även då.

Jag har tidigare talat om att hotell Standard hade supé för 1:- och samma dag jag föddes hade Stadt Hamburgs restaurant, som låg vid hörnet av Stora Nygatan och Gustav Adolfs torg, extra fin teatersexa för endast 1:50. Vad sexan bestod av fram-går ej av annonsen.

Den 23 november, endast åtta dagar efter min födelse, hade Sydsvenska Dagbladet en stor artikel om Malmö Nya Realläroverk, sedermera Malmö Realskola och nu med namnet St Petri läroverk. Ingen kunde väl denna dag ana, att jag en vacker majdag 1925 skulle taga realexamen vid detta läroverk. En annan stor artikel i samma tidning talade om att Kockums den 31 december, alltså nyårsafton, levererade en ny torped-jagare och som i dopet erhöll namnet Ragnar.

Tiden går och den 15 januari 1909 är jag två månader. Enligt dagens tidning går solen upp klockan 8.30 f.m. och ned klockan 4.4 e.m. Månen visar sig klockan 0.57 f.m. och försvinner klockan 11.44 f.m. Dagen har ökat 10 minuter på morgonen och 32 minuter på aftonen. Samtidigt annonserar Varieté-Biografen Alhambra, Södra Förstadsgatan 49:

”Uppträdande av Gustaf Lund med mekaniska dockor.

Obs! Skandinaviens förnämsta buktalare.”

Alhambrabiografen, denna trivsamma familjära biograf, är numera försvunnen och i dess lokaler fanns det nu Bingo. Just nu minns jag, att hela familjen var en gång just i denna biograf och som gottis hade far köpt två hekto råkor. Dessa förtärdes under föreställningen och skalen kastades på golvet. Ett av många minnen. På denna biograf såg jag förresten för första gången tecknad film. Den gick som förspel och handlade om Kapten Grogg. Gick man många gånger på denna bio och Kapten Grogg inte var med som förspel tyckte man kvällen eller matinén var fördärvad.

Men nu tillbaka i tiden igen. Tillbaka till 1909. Sydsvenska Dagbladet hade den 22 januari en stor artikel om August Strindberg på grund av att han denna dag fyllde 60 år. Själv har jag helt naturligt inga minnen från detta år och ingen har talat om för mig om det hänt mig något särskilt. Jag har tydligen bara tillväxt i ålder och (hml) visdom under detta år. Dock skulle jag förmoda, att mor och min syster under sommaren i vagn kört mig runt i Malmö hamn för att jag skulle få frisk luft och sol. Om jag under dessa turer såg mig omkring, skulle jag säkert få sett många en-, två- och tremastade segelfartyg, som kom till Malmö med ved, gatusten och diverse styckegods samt ett eller annat ångbåtsfartyg och hjulångare. Tyvärr har detta inte fastnat i mitt minne. Om det kom gods till Malmö hamn som skulle förtullas lastades det på stora hjultrallor, som sedan av kraftiga arbetshästar drogs till tullkammaren mitt emot central-stationen. Jag skall inte heller glömma, att vi istället för den försvunna King skaffade oss en liten katt. Iris

Storasyster och lillebror, 1910

har säkerligen många gånger lekt med denna katt och jag kan säkert tänka mig, att hon lyft upp katten för att visa mig den och kanske smekt djuret. Sedermera har mor talat om för mig, att katten under vintern 1909 eller på våren 1910 föll ut genom ett fönster på sjätte våningen och trots de omtalade nio kattliven dog den på fläcken.

Slutligen var 1909 storstrejkens år och enbart i Malmö lär det i Folkets Park ha hållits ett 70-tal protestmöten. Far var tydligen inte inblandad i denna strejk, för det har aldrig sagts ett ord om den saken medan mor och far levde.

Jag är nu inne på 1910. Ett år som skulle visa sig vara ett lyckoår för mor och speciellt för far. Far hade hittills varit anställd vid ett företag vid namn Wiens, Cederholm AB och som bl.a. var ett stort importföretag av utländska viner och övriga spritdrycker. Far var anställd vid lagret och då han vid denna tidpunkt var helnykterist blev han aldrig frestad, då han såg alla de sorter av destillerade drycker. Nu kunde han sluta denna plats, ty han hade blivit anställd vid Skånska Handelsbanken, som låg vid Stortorget 23. Hans titel blev bankvaktmästare, men i själva verket var han fastighetsskötare. Han skötte de två stora pannorna, som behövdes för att värma upp fastigheten och de stora banklokalerna och dessutom fanns det varmvattenpanna, som skulle ha sin ans. Det eldades de första åren och speciellt under första världskriget med enbart ved. Det var många famnar ved som gick upp i rök och det var många skutor, som kom lastade med ved enbart för bankens räkning. Det kom då på fars lott, att veden kom hem till fastigheten och att det inte försvann på vägen dit. Det var nämligen på den tiden synnerligen ont om, som man sa, "illebrand". Medan jag nu är inne på

Bankvaktmästare i Skånska Handelsbankens uniform troligen 1914.

"illebrand" kommer jag ihåg, hur folk sprang efter kol- och koksvagnar i förhoppning att något stycke skulle falla av vagnarna, så det kunde komma hem förstärkning till spisen. Det eldades även mycket med torv och det är åtskilliga gånger jag sett människor komma med en spann och taga upp torkad hästspilling för att kunna elda hemma. Det var på den tiden som detta uttryck föddes: "Pojk, tvätta dej nu om händerna, så skall du få följa med mor till hamnen och stjäla koks".

Far blev således bankvaktmästare, en titel som han alltid var stolt över, och han kunde inte på gamla dagar fatta, att titeln försvann och att folk istället skulle kallas för banktjänstemän. Samtidigt som han nu kom till banken fick vi en lägenhet i fas-

tigheten vid sidan om banken, nämligen i huset Stortorget 25. Huset är för länge sedan rivet, men trots detta gör jag åtskilliga besök i den nya fastigheten, för där har min tandläkare sin praktik. Nåväl vi fick en lägenhet i 25:an in på gården till höger och på andra våningen. Två rum och kök, vilket var placerat till höger då man kom upp för trappan och rummen lågo till vänster och vi hade således svalen mellan rum och kök. På svalen var även vedbingen placerad och på gården fanns dasset och sop-tunnorna av trä med lock över, ett kärt tillhåll för husets råttor. En för oss barn stor fördel var, att det i huset fanns andra barn och som voro i vår egen ålder.

I lägenheten över oss bodde familjen Fock och som voro en aning strama av sig, men två barn fanns, Sonja och Dorian. Sonja var i Iris ålder, kanske ett år äldre och Dorian var ett år äldre än jag. Vi båda skulle en gång i framtiden gå på samma skola, nämligen Realskolan. Sedan hade vi fru Hilma Andersson med sina tre barn, Olga, Hans och Greta; de båda voro tvillingar. Olga var äldst av oss alla. Jag gissar att hon var född 1903 eller 1904. Hans och Greta voro ett år äldre än jag och Hans och jag voro lekkamrater i många år framåt, även då han flyttat från Stortorget till S:t Gertrudsgatan. Samtliga dessa tre voro barn utom äktenskapet men Hilma blev till slut gift med fadern till barnen. Vilket år vet jag däremot ej. Ja, det blev ett härligt gäng för sex av oss. Olga kom ur räkningen för hon var för stor och hade börjat skolan. Men vi övriga hade här på denna gård en härlig och underbar barndom, fylld av lekar, skratt och tårar men alltid höllo vi ihop.

Vad för övrigt folk som bodde i huset har jag inget som helst minne av. Däremot fanns det två affärer på nedre botten utåt torget. Den ena var Steregaards Urmakeri-affär, men den andra minns jag inget om. Senare framåt 1917 och 1918 vet jag vad det var för affär men det återkommer jag till då, när de åren bli aktuella. Urmakeriaffären hade sin verkstad inåt gården. Under verkstaden fanns det en källare, som man kunde stänga med två träluckor. Då dessa voro stängda bildade de en backe kan man säga och den sprang vi naturligtvis uppför många gånger under dagen. Inte bara för att det var roligt, för det var det, utan även för att reta den anställde urmakaren. Han öppnade då fönstret och skrek till oss att låta bli. Vi barn skrattade åt honom, för vi visste att han aldrig kunde få tag i oss. Han var nämligen halt. Men barn äro elaka av sig och vi kallade honom alltid för Halte-Knick. Vi förstod inte bättre men många är de gånger, då vi blev förmanade av de äldre, att så fick vi inte säga. Föga det hjälpte.

Tänk er nu stiga ut ur porten till 25:an. Vad fick man då se. Jo, ett torg fullt med grönsaksstånd, överbyggda vagnar där det såldes kött, fläsk, som dock senare för-

bjöds, för det var ohygieniskt. Där var också Grynhandlare Mattsons vagn. Ägaren, som matade torgets duvor genom att lägga en handfull ärtor i sin mun och som sedan duvorna fick taga, genom att sitta på hans ena arm. Mitt på torget tronade Karl den X Gustav på sin häst med ansiktet vänd mot stadens rådhus. Runt denna staty fanns det planteringar med gräs och blommor och som voro inhägnade med långa kättingar och som vi barn använde till gungor. Upp till statyn fanns fyra gånger. Om man kom från Södergatan och vände till vänster snett upp mot statyn kom man rakt på den ene gången. Kom man däremot från Lilla Torg fick man vända snett till höger för att komma till en annan gång. Den tredje gången kunde man komma rakt på om man kom från Frans Zuelligsgatan och den fjärde och sista gången nådde man om man kom från Kyrkogatan.

Bakom statyn och den där bakom liggande planteringen låg den stora kvarnstenen, som enligt sägnen var upphovet till stadens namn: Malmö. Enligt sägnen skall en kvarnägares dotter genom olyckshändelse ha blivit mald ihjäl av denna kvarnsten. Hon blev därigenom en malen mö, dvs. Malmö. Denna kvarnsten ligger nu, efter Stortorget omändring, framför statyn, alltså åt öster. Genom att torget var ett salutorg var det alltid ett rörligt liv alla dagar. Vi barn tyckte det var roligt att springa omkring mellan stånden och försöka knycka ett äpple eller ett päron. Det dög även med en morot. Blevo vi upptäckta och förföljda, sprungo vi allt vad vi förmådde till den räddande porten i 25:an. Jag som var minst i gänget blev alltid upphunnen och fick mig ett par ordentliga örfilar. Då jag gråtande till slut nådde porten, stod de övriga och skrattade åt mig och åto förtjust upp stöldgodset. Det var hårda tider för en liten parvel men jag lärde mig så småningom att springa fort. På torget fanns också en taxistation, som var placerad i närheten av Hotell Kramer, ungefär ett femtiotal meter från hotellets ingång. Vid förtäring av sin medhavda frukost eller dylikt samt vid otjänlig väderlek hade chaufförerna om rund, hög kioskbyggnad till sitt förfogande. När man någon gång gick förbi och såg in, fanns det alltid några som sutto och spelade kort därinne. Strax vid sidan om hade det uppförts ett s.k. förargelsens hus. När jag hade lärt mig läsa, kunde jag läsa de förmaningsord, som voro uppsatta: Hav klädseln i ordning då ni lämnar pissoaren. Ja detta var vad som fanns på torget men vad var det för hus som kantade torget.

Vi går ut från 25:ans port och viker av till höger. Här ligger ett tvåvåningshus och, om minnet inte sviker mig för mycket, fanns det ett stall inne på gården. Det var emellertid ingen stadsbuds förening, som hade sina stall där, utan det måste ha varit någon av grönsaksståndens ägare, som där hade sin häst, vagn, stånd och diverse korgar under natten. Häst och vagn eller dragkärra var nödvändigt, för att kunna

leverera sina varor till sina kunder, om det nu var privatpersoner eller restauranger el. dyl. Nästa hus var ett trevåningshus. På nedre botten fanns det en matservering som hette Metropol. För övrigt minns jag inte något om övriga hyresgäster. Dessa båda hus blevo rivna under första världskriget. Det ena huset byggdes för en banks räkning. Jag tror att banken hette Nordiska Handelsbanken och som efter några år gick upp i Skånska Banken vid Södergatan och som ligger där fortfarande. Efter de två nämnda fastigheterna kom så huset med Ohlssons Beklädnadsaffär och som låg på hörnet av Stortorget och Södergatan. Ohlssons hörna blev det vanliga namnet och är så fortfarande men hur länge vet man ej. Nu finns det bl. annat SE-banken på nedre botten. Ohlssons var ett begrepp då det gällde kläder av hög kvalité och var känt, inte bara i Sverige, utan även i utlandet. Många kostymer har jag slitit upp och som har varit köpta just i denna affär. Nu går vi tvärs över Södergatan och kommer rätt på Apoteket Lejonets vackra hus, som fortfarande är ett av Malmös vackraste. På detta apotek, har jag köpt mycket apotekslakrits, lakritsrot och då någon blev förkyld inom familjen skulle det handlas acetylsalicylsyrepulver och som skulle sköljas ned med vatten. Detta för att febern skulle försvinna, om det gick. Det tog många år innan jag kunde tala om för apotekaren vad jag skulle ha. Mor fick alltid skriva det på en papperslapp.

Men vi fortsätter vår vandring och kommer till Fougstedts Beklädnadsaffär för damer. För att komma in i affären måste man gå upp några trappsteg. Det gjorde man gärna, speciellt då det var tid att sälja majblommor. Man fick nämligen ett öre för vardera blomma som man sålde. Tänk er själva få en hel krona, då man hade sålt 100 st blommor och samtidigt fick man en blågul armbindel, att sätta om en av armarna och sedan fick man åka gratis på spårvagnen och försöka sälja majblommor till passagerarna. I samma fastighet som inrymde Fougstedts fanns även Gustaf Rydells Speceri- och Delikatessaffär. Även här måste man gå upp några trappsteg för att komma in i affären. Här inne luktade det alltid gott, för här fanns allt, tyckte man då. Det var frukter av olika slag, som hade sina säregna dofter, här var kardemumma, som hade sin doft, här var det malet kaffe och mycket, mycket annat. Speciellt kommer jag ihåg, att jag kunde köpa en stor strut med söndriga kex eller med söndriga karameller för endast fem öre. Det var för mig och många andra barn en skymt av "Det landet Gosen". Denna fastighet finns fortfarande kvar men har en helt ny fasad av modernt snitt. Sedan kommer det Preislerska huset, som ser likadant ut i dag som för sextio år sedan, exteriört sett. Gubben Preisler var en stor segel-entusiast och hade en stor segelbåt förankrad vid Ribersborgs badhus. Varför han hade detta privilegium vet jag inte och har aldrig hört talats om. Jag kommer ihåg, då hans son An-

ker, som gick på Realskolan, skulle konfirmeras, att han var klädd i sjömanskostym och inte som andra pojkar i den blå obligatoriska kostymen. I dag köper jag mina glasögon just i den gamla affären men nu med en modern inredning.

Behöver jag tala om, att nästa hus är Rådhuset och hur vackert det är, har ni själva sett. När vi flyttade till Stortorget hade polisen sina lokaler i Rådhusets källare mot Preislerska huset. I burspråket över den stora ingången stod varje julafton klockan 12 en liten orkester och blåste in julen och vid samma tidpunkt den 13 januari blåstes julen ut. Jag vet faktiskt inte om denna tradition ännu finns kvar. Om den gör det kan jag inte tänka mig, att det är så stor folksamling som lyssnar, som det var på "min" tid. I de gamla polislokalerna kan man nu dricka ett gott glas vin i den s.k. Vinkällaren. När vi passerat Rådhuset och går över Kyrkogatan kommer vi till Chr. Berghs Elektriska affär och som fortfarande ligger på samma ställe. Denna firma anlidade far mycket under sin tid som fastighetsskötare i Skånska Handelsbanken. Ja, nu är inte steget långt till Residenset, som då såg lika smutsigt och gammalt ut som nu. Husets balkong har ju blivit riksbekant genom det s.k. Trekungamötet 1914. Det var ju som bekant Sveriges Gustav V, Danmarks Kristian X och Norges Haakon VII, som då möttes i Malmö på grund av första världskrigets utbrott. Något minne av detta möte har jag inte. Troligtvis har jag tyckt, att det var väl inget att se tre gamla gubbar på en balkong. Det var säkert mycket roligare att leka.

Fastigheten hörnet av Stortorget och Hamngatan fanns redan då, men det är endast en affär jag minns från den tiden och det är en damhattaffär. Den låg inte precis på hörnet utan där var tydligen en annan affär men sedan kom hattaffären. Varför jag kommer ihåg just denna affär kan jag inte erinra mig. Tydligen har jag tyckt, att det var roliga och konstiga hattar, som det skyltades med och det är kanske därför som minnet av den finns kvar. Däremot bodde det en kamrat till mig i det huset. Han hette Bertil Möllerström och bodde på fjärde eller femte våningen. Hans mor minns jag som en rar och vänlig människa. Hon tog väl hand om mig, då jag en vinterdag lyckades falla i en vak i Malmökanalen. Jag vågade inte gå hem men fru Möllerström bjöd på varm choklad och kakor och lyckades på ett för mig egendomligt sätt få alla mina kläder torra, så jag lugnt kunde komma hem, som om ingenting hade hänt. Förkyld efter det badet? Nej, inte så mycket som snuva. Man var väl viking.

Trafiken på den tiden var inte så livlig, en och annan hästskjuts eller en dragkärra, så vi kan lugnt gå över Hamngatan och hamnar så framför det internationellt kända Hotel Kramer. Exteriör då och nu är densamma. Det är blott interiören som är mo-

derniserad och det förvånar väl ingen. Ägaren till detta hotell hade en hund av en ras, som jag nu helt har glömt. Att jag skriver om denna hund beror på, att på hans halsband satt en liten silverskylt och på vilken det, förutom hundens namn, även stod, att tillvaratagaren av hunden (han var nämligen expert på att rymma) skulle placera honom i en taxi och skulle hotellet betala för resan. Detta var välkänt av alla Malmö taxichaufförer och det var många, som när de såg hunden på t.ex. Gustav Adolfs torg eller nere vid Davidshallsbron eller i närheten av Drottningtorget, själva togo hand om hunden och körde till Kramer för att få en tredaler eller en krona för körningen. Lätt förtjänta pengar men ärliga.

Om vi nu har gått förbi hotellet och går över Frans Zuelligsgatan ser vi till höger det s.k. Kockska huset och vi kommer rakt på Stortorget 9. Det jag kommer ihåg från den tiden är, att det på första våningen fanns en resebyrå vid namn Nyman & Schultz och de fanns just i de lokaler, som nu disponeras av Vingresor. Nobless oblige! Nummer 11 var ett lågt tvåvåningshus, som jag inte har det minsta minne av. Tydligt har det börjat rivas, då jag var i tre eller fyra års åldern och i dess ställe byggdes åter ett bankhus, denna gång Oxie Härads Sparbank, som fortfarande har sina nu moderna lokaler kvar i detta hus. Bankvaktmästaren i denna bank hette Andersson till efternamn och hade en son, som var lika gammal som jag. Han var mycket stor för sin ålder, vilket torde observeras, då jag nu skall berätta vad som hände, då vi skulle skrivas in på Östra Skolan 1915. Troligtvis har hans mor och min mor och vi pojkar så klart, haft sällskap till skolan, ty fru Andersson stod framför oss med sin Folke, och skulle lämna sina uppgifter till inskrivningslärarinnan. Denna trodde inte på fru Anderssons uppgifter om födelsetiden, ty, ”han är ju så stor, så han måste vara äldre”. Detta upprepades ett par gånger och till slut så sade Folkes mor: ”Jag skall be att få påpeka, att de uppgifter som jag lämnat äro riktiga, för, som sagt, jag är hans mor och var med, då han föddes.” Tystnad! Folke blev inskriven och vi blevo skolkamrater. Tio år senare, 1925, slog jag honom i finalen om real-skolemästerskapet i bordtennis eller, som det då hette, pingpong.

Vi lämnar Oxiebanken och går till hotell Standard (nuvarande Kung Karl). Källarmästaren hette Månsson och hade tre söner, Henry, Tor och Åke. Henry var äldst och några år äldre än vi andra, så honom har jag inte haft något speciellt att göra med. Tor och Åke blevo mina lekkamrater och vi hade mycket roligt i våra dar. Tor och Åke gingo på Latinskolan, varför det många gånger blev dispyter om vilken skola som var bäst, deras eller min realskola. Jag kommer ihåg, att vi voro nere i restaurangköket och stöpte tennsoldater. Ingen av de anställda sa något, men till slut, så

åkte vi ut, för källarmästaren själv råkade komma ned i köket. Till höger inne på hotellgården fanns det bostadslägenheter och en av familjerna hette Nihlén. Denne Nihlén var värdebrevbärare, vilket var något extra fint inom postverket på den tiden. Han hade, om jag minns rätt, tre barn, en pojke och två flickor, av vilka den ena var lekkamrat med Iris, min syster. Namnen har jag helt glömt bort. Det tar bara ett par sekunder för att komma över Isak Slaktaregatan och så står vi framför byggmästare C. L. Müllers fastighet. Han var en travsportens pionjär. Hans minne lever i C. L. Müllers Memorial, som varje år går på Jägersro travbana.

På hörnet av Stortorget och Isak Slaktaregatan låg och ligger fortfarande hotell Anglais. Men då jag var barn fanns det även ett café på nedre botten med samma namn och många äro de kvällar, då vi fyra i den Olssonska klanen suttit i detta café och lyssnat på musik alltmedan bakelsen och lemonaden raskt försvinner och man tittar efter mer. Ja det är väl vad jag har för minne av den fastigheten. På hörnet av Stortorget och Lilla torg ligger så Fredrik Nyströms Delikatessaffär i egen fastighet och på samma sida av torget som vårt 25:an. Chef för denna affär var Direktör Rosvall. Affären var jämte tidigare nämnda Gustav Rydells affär och Ekelunds på Gustav Adolfs torg de främsta inom den art av dylika affärer. Jag minns, att jag en höstdag ensam lekte framför ”bankahuset”, som vi kallade Skånska Handelsbankens hus, och då stannade denne direktör Rosvall framför mig och frågade vad jag hette och hur gammal jag var. Jag hette Edgar och skulle i november fylla fem eller var det sex år. Jag minns inte vilket. Då sa Rosvall till mig, att jag den dagen kunde komma in i affären och få en strut karameller. Han höll ord och glad blev jag.

Sedan kommer vi till Stortorget 21. Vad jag minns från detta hus var, att det fanns en stor tygaffär i huset. En affär som endast besöktes av de mera förnäma och rika i staden. Jag minns att vi en gång hade besök av en äldre släkting på mors sida. Om han var farbror eller morbror eller något annat till mor har jag glömt. Han snusade emellertid kommer jag ihåg. En dag tog snuset slut för honom och då stegade han in i denna fina affär och bad att få köpa en dosa Skånesnus. Han blev inte expedierad och då han kom upp till oss talade han om detta för mor och han kunde inte fatta, att det fanns en affär i det stora Malmö, som inte förde snus. Det gjorde den affären därhemma, sa han. Mor fick ett billigt skratt och talade om för honom hur det låg till. Men han bara skakade på huvudet: En affär utan snus var väl ingen affär.

Och så äro vi framme vid 23:an, Skånska Handelsbankens fastighet, fars arbetsplats. Ringen är slut och vår promenad runt Stortorget omkring 1912 är slut. Som ni

kanske redan har upptäckt finns de flesta husen från den tiden kvar kring torget. Det är bara stånden som har bytts ut mot parkeringsplatser och så har det blivit en brunn borta vid Residenset. Den fanns inte när jag var barn men har funnits där många år tidigare, långt före vår tid och före mina föräldrars tid. Att en stor del av den gamla bebyggelsen finns kvar gör väl, att jag trivs med och tycker om mitt gamla Stortorg, där jag lärt mig gå, lekt och upplevt mina första års glädjeämnen och motgångar. Frid över dess minne.

Jag skulle kanske tala om Stortorget's belysning. Den bestod av gaslyktor. Jag minns att en stod framför 25:an och en stod på vardera balustrad vid ingången till residenset. Jag minns också, att det stod en gaslykta på vardera sida av gångarna upp till Karl X Gustavstatyn, både vid ingången och då man kom in på själva statyplatsen, d.v.s. fyra gaslyktor i varje gång. Att detta mitt minne är rätt, har jag kollat på gamla fotografier över Stortorget. Var övriga gaslyktor voro placerade har jag inget minne av.

Om jag nu skulle taga steget in i år 1911 och se vad jag har för minnen från det året.

Det är faktiskt inte så mycket. På våren upptäckte jag emellertid att vi hade en koloni, belägen i Johannesområdet. Området sträckte sig ungefär från den plats, där vår nuvarande konsthall är belägen och den gamla stiftelse som fort-farande ligger på St Johannesgatan, ungefär mitt emot Pilgårdens

västra del (St Johannesgatan fanns icke på den tiden. Den

Bild från en av kolonierna, obekant vilken.

kom till i samband med Baltiska Utställningen) över hela Pilgården samt fram till slutet av den gamla skola, som ligger vid sidan om f.d. Högre Allmänna läroverket för flickor.

När och hur mor och far skaffat denna koloni har jag ingen aning om, tyvärr. Denna upptäckt har nog för mig varit underbar. Vi bodde där under hela sommaren och jag och Iris kunde dagar igenom vara ute i friska luften. Väg i vägg med oss hade en frisörmästare Tilly sin koloni. Han fick en gång putsa till min peruk, eftersom jag själv hade klippt mig medan mor var och handlade. Var jag hade fått saxen ifrån det

har jag ingen aning en. En annan familj som bodde inom samma område var tullpackhuskarlen Olof Larsson och hans maka Gerda samt deras fem barn, tre pojkar, tyvärr mycket äldre än jag, samt två flickor, varav Saga var i min ålder och Gulli några år äldre. Det blev alltså Saga, som blev Iris och min lekkamrat. Familjerna umgicks under ett tjugotal år framåt. Jag minns att jag beundrade ett par pojkar, äldre än jag, som kunde balansera på ett plank, som omgav området utedass. Jag minns även att jag en gång fick se ett fotografi, som var taget i samband med mid-sommarfirande. Iris var med på det kortet men inte jag. På min fråga till mor, varför jag inte var med, fick jag till svar, att jag låg och sov. Mor har senare talat om för mig, att jag vid det svaret morrade något om, att jag kunde väl ha blivit väckt. Det var ju inte så ofta man blev ”plåtad” på den tiden. Tydligt har det året gått sin gilla gång och inget av vikt har tydligen inträffat, som kunde ha fastnat i minnet eller som mor eller far kunde ha talat om för mig. Det verkar som jag det året bara har sovit, ätit och lekt. Härligt liv!

Medan jag sov smög sig årtalet 1912 in i mitt liv. Ett år som skulle föra Sverige i topp inom idrott. Det var det året, då det var olympiska spel i Stockholm. Om detta hade jag helt naturligt ingen aning om. Stockholm skulle ändå komma in i mitt liv, ty just från den staden fick vi under sommaren besök av mors bror Johan med maka Ellen och min kusin Nils, Nisse kallad. Det enda jag personligen minns av detta besök var, att en dag efter ett regnväder stod Nisse och jag och lekte med små leksaksbåtar i en vattentunna, som stod under ett stuprör inne på vår gård i 25:an och som hade fyllts under regnväddret. Som sagt, detta är det enda minnet av mitt första möte med min kusin Nils.

Då var det mera spännande ute i vår koloni den sommaren. Olof och Gerda Larsson hade begåvats med ytterligare en dotter, sedermera döpt till Stina. Det var första gången jag såg en baby, som jag minns i alla fall. Det var en liten docka, som vi bara fick passa när mor Gerda hade annat för sig. Vi körde henne i vagn och vi bar henne och vi tröstade henne, då hon grät. Ja, det var det årets stora upplevelse. Men samtidigt skulle vi naturligtvis se på de gatuarbetare, som skulle lägga den nya gatan, St Johannesgatan, och som kom att passera just vår koloni. Därigenom hade en del kolonier fått offrats men vår låg kvar. Jag förmodar att vi barn i 25:an fortfarande höllo med olika lekar, bollskola, rephoppning och dylikt, fast jag var nog för liten att kunna vara med bland de ”stora”. Vi retade väl också vår gamle vän Halte–Knick i urmake-riaffären och jag skulle tro, att jag nu var så pass stor, tre och halvt år, att jag fick följa med ut bland torgstånden och försöka komma över något gott bland utlagda frukter. Jag har en svag aning om, att vi, d.v.s. far, mor, Iris och jag, var resande till

Uppåkra och hälsade på morbror August och moster Ida och deras barn, bland annat Marta. För övrigt har tydligen 1912 för min del varit lika fredligt och trevligt som 1911.

Vad skall 1913 innebära för mig och de mina? Ja, vi får väl se vad jag kan erinra från det året. Jag kan inte tänka mig annat, än att jag vid detta årsskifte 1912-1913 låg snällt sussande i min säng. Jag har blivit fyra år och har upptäckt, att det finns andra underbara lekplatser än Stortorget. Jag behövde bara vika om Nyströms hörna, så är jag på Lilla Torg med dess stora saluhall. En saluhall med sågspån på golvet och med underbara dofter i luften. Saluhallen hade tre ingångar, en om man kom från Stortorget, en om man kom gående från Mäster Johansgatan och en som hade förbindelse med Skomakaregatan och Larohegatan. De underbara dofterna kom från färsk fisk, rökt ål, kött och fläsk, vilt och fjäderfä. Dessutom fanns det ost i stort sortiment samt mängder av frukt, grönsaker och rotfrukter.

Familjen Olsson, troligen 1912,

Troligen har det funnits mycket annat, som jag har glömt. Kring denna väldiga saluhall ringlade under krigsåren långa köer av husmödrar långt före öppningsdags, för att vara bland de första och hoppas komma över något ätbart till sina familjer. Mor har stått i dessa köer åtskilliga timmar under de svåra åren. Ibland träffade far på någon slaktare, som var i behov av flytande vara (i regel cognac) och då kunde far mot en butelj av den åtrådda varan plus en hundralapp komma över en finfin skinka. Glädje i den Olssonska familjen.

Vid Lilla Torg låg också Selma Borgströms Speceriaffär. Den låg i den s.k. Hedmanska gården. I denna affär handlade vi mycket och det var ett biträden i affären, som lärde mig stava till fotogen. Jag var nämligen och skulle köpa en liter fotogen till vår lampa därhemma. När jag hade begärt vad jag skulle ha, fick jag just frågan: Hur stavar du Edgar till fotogen? F o t o s k e n, blev svaret. Så på så vis lärde jag mig, att just i ordet fotogen uttalades g-et som ett sje-ljud. Strax vid sidan om denna affär låg Bredbergs cigarraffär, som inte lades ner förrän i slutet av 60-talet. Här blev jag undervisad hur man gjorde en strut. Som ni märker, hade t.o.m. biträden tid att tala med små bytingar som jag och lära dem något för livet.

Vad som låg på hörnet av Lilla Torg och Skomakaregatan minns jag inte, d.v.s. där som Heimers nu har sin järnhandel. Men strax innan, från Stortorget sett, låg en ölhall, tre eller fyra trappsteg upp. Ägaren hette Efverlund och hade tre barn, som jag minns. Den ena flickan hette Greta och blev med tiden ett stort simmarnamn i Malmö och blev bl. annat svensk mästarinna. Vad den andra dottern hette minns jag ej men jag har en svag aning om, att hon hamnade i utförsbacken så småningom. Det tredje barnet var en påg, Per hette han, ungefär i min ålder men vi blevo aldrig några riktigt goda vänner och kontakten bröts helt, när vi flyttade från Stortorget. Strax innan denna ölhall låg en frisérsalong. Jag minns en gång att jag blev klippt där och fick betala tio öre för denna klippning. Det brukade bara kosta fem öre, så jag klagade för far när jag kom hem. Han sa, att jag skulle gå tillbaka och begära en femöring tillbaka annars skulle han gå dit och tala med dem. Sagt och gjort. Jag gick tillbaka och fick, efter många om och men, min femöring. Frisören påstod, att han hade gett mig hårvatten och det kostade då fem öre extra. Kan ni tänka en frisör slå i hårvatten i håret på en pojk, som nyss blivit skråklippt.

Intill denna frisör låg om tidningsaffär. Här köptes, när jag kunde läsa, varje vecka Allers Familje Journal, Illustrerad Familjetidning, som den hette. Priset var antingen fem eller tio öre. Jag kan väl inte minnas allt. En gång hade jag fått en femöring av någon och då gick jag hit och köpte en ask färgkriter. Jag tror det var fem kriter i denna ask men roligt hade jag med den. På hörnet av torget och Mäster Johansgatan låg en automat. Här var Hans och jag många gånger inne och drack mjöd. Man stoppade en tioöring, tror jag, i en apparat och ställde ett glas under och så kom mjödet och vi tog inte bort glaset förrän sista droppen hade runnit ned. Jag minns, att vi tyckte detta var en underbar dryck. Snett emot låg ett bageri och här har jag köpt många småfranska och naturligtvis även annat bröd. De hade även bakelser minns jag, så nog har det köpts även sådana tror jag. På hörnet av torget och Larohegatan låg en speceriaffär, alltså i det hus, som Sparbanken Bikupan har ett kontor. Detta är vad jag minns av affärer på Lilla Torg. Troligtvis har det funnits flera men inga som jag kan komma ihåg. Men att vi sprungit och lekt på torget och sprungit igenom saluhallen, där vi lekt pjätt eller gömme, det kommer jag ihåg däremot. Ja, det var mina barndomsminnen av Lilla Torg, som nu blivit helt förändrat. Saluhallen är borta och torget är stenbelagt med lite grönska och en brunn borta vid Larohegatan. Hedmanska gården finns kvar och har blivit restaurerad såsom varande ett kulturminne.

Våren och sommaren 1913 har vi väl som vanligt firat ute i vår koloni. Föregående sommars lekkamrater har åter möts och lekarna har satts i gång och nya äventyr bör-

jat. Stina har blivit ett år äldre och kan gå. Så går tiden och hösten närmar sig. Hösten närmar sig och det blir augusti månad. Den månad då mor fyller trettio år och syster Iris skall börja skolan. Hon skall börja i Västra skolan som ”försteklickare”. Skolan ligger på hörnet av Hospitalsgatan och Ostindiefararegatan. Det är bara fem minuter hemifrån. Skolan finns fortfarande kvar men eleverna är något efterblivna. Jag tänker alltid på Iris, då jag åker förbi denna skola och ser barnen leka på skolgården. Hon får läxor att lära sig. Hon har Sörgården med sig hem och mor hjälper henne med läxorna. Men det är som om livets allvar var för tungt för henne. Hennes sjukdom börjar och efter läkarundersökningar visar det sig, att hennes hjärta växer och hon får en släng av äggvita. Trots detta går hon i sin skola men det blir många frånvarodagar på grund av sjukdom. Mor och far lider i tysthet och jag är för liten att fatta innebörden av det hela. Jag saknar bara en lekkamrat, då hon är i skolan. Dagarna gå och det blir höst och snart är vi inne i november månad. Den månad då Lillebror skall fylla hela fem år. Stora karlen. Men först skall Gustav Adolfdagen firas den sjätte november. Den dagen flaggas det allmänt i hela staden och på kvällen tagas kuporna av gaslyktorna kring statyn på Stortorget och gaslågorna slå högt upp mot skyn. Det är som jättestora marschaller och pojkögonen tindra av förtjusning, när han för första gången får vara med om allt detta. I alla affärsfönster tänds det levande ljus, sjuarmade ljusstakar, fyrmade och tvåarmade dito. Det är som om affärerna brunno, när jag ser all denna ljusprakt och upplevelsen etsar sig kvar i minnet för livet. En musikkår spelar, förmodligen är det Kronprinsarnas musikkår som står för denna underhållning. Tal hålls av någon hög person, troligtvis landshövdingen och ett par tusen personer stodo församlade på torget och beskådade allt detta. En upplevelse, åtminstone för mig. Men allt har ett slut och sedan är det sängdags för en liten parvel och hans storasyster. Så blir det då äntligen den 15 november och vad tror ni jag minns av denna stora dag. Fem år har jag blivit. Jo, jag minns inte ett jota. Inte ens vad jag eventuellt fick i födelsedagspresent. Hur kan något sådant inträffa? Ja, skall minnet svika så gör det det. Så blir det jul och nyår men även här är allt borta. Det enda jag minns; far brukade gå på auktionskammaren, som då låg på Kyrkogatan, ock ropa in en bricka med söndriga leksaker och den fick vi till julklappar, både sådana som far hade lagat eller så var dom fortfarande söndriga. Men vad gjorde det, de var ju nya för oss och leka med dem gick det ju alltid att göra. Jag frågade far en gång senare vad en dylik bricka kostade. Mellan 25 och 50 öre blev svaret, så det var inte så stora summor till julklappar, som nu för tiden.

1914, det ödesmättade året var inne. Men för oss i Malmö var det ett jubelår. Vi skulle ha utställning i staden, Baltiska Utställningen. Nya broar byggdes, spårvägslin-

jer lades om, hotell byggdes och utställningsområdet stakades ut och utställningshallar, restauranger, caféer byggdes, nöjesfält och berg- och dalbana växte som svampar ur jorden. Planteringar anlades, små dammar med karp och guldfiskar kom ur tomma intet och mycket, mycket annat. Bl. annat det höga utställningstornet, som man kunde åka med hiss upp och där få låna kikare, så man vid fint väder kunde se ända till Köpenhamn. Vidunderligt! Vi bodde i vår koloni, endast fem minuters väg till stora entrén. Vi fotograferades hela familjen var för sig och kort köptes, som gällde till utställningen till den stängdes. Som far sa: Vi skall ha roligt denna sommar, för vi vet inte om vi får uppleva något sådant mera i vårt liv. Han höll ord. Vi hade roligt. Men det kostade naturligtvis pengar. För att dryga ut lönen hyrde mor och far ut rum i vår lägenhet i 25:an. Själva bodde vi som jag sagt här ovan i kolonin. Men det blev ju mycken tvätt för mor. Men hon tvättade i kolonin, många gånger blev väl lakanen nog bara sköljda, och de torkade fort ute, ty solen sken varenda dag under utställningstiden. Regnade det, så gjorde det på natten. Så visst var det tur med vädret under utställningsåret. Pengarna som kom in på uthyrning av rum ölades på samma dags kväll. Kovan kom, kovan gick.

Allt som Iris och jag upplevde under dessa underbara månader kan jag inte komma ihåg. Men en del har fastnat i minnet. Jag skall tala om det tråkigare först: Jag fick aldrig åka i berg- och dalbanan. Detta berodde först och främst på, att jag var för liten enligt mor och far. Självt tyckte jag var stor, fem och ett halvt år! Den andra orsaken var, att det inträffade många olyckor i samband med åkningen. Det lär t.o.m. ha inträffat dödsfall, enligt vad mor har sagt då jag blev äldre. Det roliga? Ja, det var t.ex. att stå i kö och få ett Örebrokex med Zeniths margarin på. Långa köer var det men man stod gärna mer än en gång. Att vara ute och åka vattencykel med far var också toppen.

På kvällarna att sitta och äta glass eller dricka hallonlemonad ute på den restaurang, som var byggd som en kopia av Gripsholms slott och låg på den lilla fågelön mitt i Pildammarna, var också en av högtidsstunderna. Eller springa runt i alla hallar och samla broschyrer av alla de slag och komma hem med dem, det var även kul. Ofta gav mor oss var sin femöring någon gång på förmiddagen och skickade iväg oss till utställningen. Hon ville väl bli av med oss, då hon hade något särskilt att göra. Men efter en timmas tid var vi hemma igen. Va, är ni redan hemma, sa mor. Ja, sa Iris, pengarna är slut. Så var det med den saken. Sedan har det klart varit mycket annat som vi hade nöje av, men som nu är borta ur minnet. Jo, något som också var roligt var, att stå och titta på honom som klippte silhuettbilder. Där kunde man stå länge

och beundra honom. Han var tysk och var en av de första som stupade, då kriget började. Han var mycket omtyckt av oss Malmöbor för sitt trevliga och hurtiga sätt. Så gick denna sommar och vi närmade oss augusti månad. Mörka moln tornade upp sig vid horisonten och en vacker augusti dag small det. Det första världskriget hade börjat. Aldrig glömmet jag väl den dagen, då alla tyskar, som arbetat vid utställningen, marscherade genom St Johannesgatan förbi vår koloni sjungande Deutschland, Deutschland über alles in der Welt. Vi barn förstod inte vad det innebar men många vuxna grät eller hade tårar i ögonen. De förstod.

Jag har glömt att tala om, att i juni månad hade Iris sin första och enda examen på Västra skolan. Jag kommer ihåg, att jag tyckte han var så fin, när hon gick. Mor och jag följde sedan efter och skulle se avslutningen på skolgården, då barnen sjöngo Den blomstertid nu kommer och svenska flaggan vajade på sin stång mitt på skolgården. Allt var högtidligt. Men det blev inte fler examen i någon svensk skola för Storasyster. Hon fick till hösten börja i en privatskola, som sköttes av en lärarinna och endast hade ett tiotal elever, samtliga kläna barn. Skolan låg i hörnhuset av St Johannesgatan och Pildammsvägen, nuvarande Rådhusgatan, och vägg i vägg med Handelsgymnasiet. Samtidigt började Hans och Greta samt Dorian sin skolgång. De var ju ett år äldre än jag, så på så sätt blev jag så gott som ensam kvar i 25:an. Det blev till att begiva sig ut på nya upptäcktsfärder. Jag kunde Stortorget och Lilla Torg utantill, men vad fanns på t.ex. Skomakaregatan? Jag kommer från Lilla Torg och vänder till vänster in på Skomakaregatan. Här ser jag en trappa ute på gatan och på vilken jag kan gå uppför antingen från det hållet jag kommer eller från det motsatta. Trappan för upp till Malin Tellins charkuteriaffär, där jag köpt många knackwurstar, för de var så goda. Affären låg ungefär där Heimers Järn nu har sina lokaler. Sedan kommer jag till fastigheten nr 7, där en av bankdirektörerna bor, Hagberg var namnet, och här skall far ordna med, så att det finns ved, koks och kol tillhanda för tjänsteflickorna, så de inte behöver hämta veden på vinden och det övriga i källaren. I detta hus finns även en ostfirma. Asthers Ost. En av ägarens söner skulle med tiden bli en känd filmskådespelare, Nils Asther, och som även har spelat mot en av våra andra stora filmskådespelare, Greta Garbo.

Här fanns även en stor kaffeaffär, Walhalla. Utanför denna affär skulle många malmöbor stå i kö för att köpa kaffe under de sista krigsåren. Tilldelningen var 125 gr men om det var pr vecka eller månad minns jag ej. Min farmor stod en gång en hel natt för att få dessa gram och när hon väl köpt kaffet kom hon ut till oss i kolonin, vi bodde då i Pildammskolonierna men mera härom senare. Hon sa då till mor: Nu

skall vi ha en god kopp kaffe om så alla bönorna skall gå åt. I nummer fem hade vi Nyströms plåtslageri. Ägaren hade tre söner, av vilka de två yngsta blevo idrottskamrater till mig längre fram i livet. Jag går vidare och kommer fram till Bergmans Hattaffär och som fortfarande finns på samma plats. I denna affär har jag köpt mina flesta realskolemössor under årens lopp. Strax intill finns Högstedts Pappersaffär och som även den finns i dessa dagar. På den tiden ägdes den av en person som hette Sundberg och vars son var skolkamrat till mig i realskolan. Han var mycket klen och dog i unga år. Så är jag framme vid det sista huset på denna sida av Skomakaregatan och det är Flensburgska huset, som på den tiden var en tygaffär och ansågs vara en av stadens förnämsta affärer inom den genren. Huset finns kvar men där är nu en möbelshop i stället för tyger.

Om jag går över till andra sidan vad finner jag väl där. Jo, även en stor tygaffär men tyger till dräkter, kostymer o.dyl. Den affären minns jag mycket väl, ty den var den första på Södergatan, som i början av tiotalet hade el.ljus, när det var juls kylning och man tyckte hela gatan badade i ljus. Det var folkvandring till Södergatan för att skåda detta under. Jag var naturligtvis även där och tyckte det hela var fantastiskt för man var ju van vid gasljus, så detta var något enastående, att få ljus genom att bara vrida på en knapp. Vilket år detta var minns jag tyvärr icke men tippas 1913 eller 1914. Däremot minns jag att det låg en speceriaffär på denna sidan av Skomakaregatan. När det under kriget var ransonering på karbid, dock ej på kort, utan man fick köpa ett halvt kilo per person, blev vi barn många gånger antastade av okända personer, som frågade om vi inte ville köpa karbid till dem. Det gjorde vi, ty man fick alltid något öre för besväret. Karbid användes till bl.a. bil- och cykellyktor och på landsbygden användes knappast något annat för belysning inomhus. Morbror Johan lär ungefär vid den tidpunkten ha varit springpojke just i den affären.

Andra affärer kommer jag inte ihåg men i huset innan Selma Bergströms Speceriaffär fanns en stadsbuds-förening och inne på gården fanns förutom hästar även en apa. Det var alltid roligt att gå dit och kasta upp en brödbit eller annat gott, ett äpple el. dyl., till apan och se på när han åt upp det. Ja det är vad jag minns från den sidan av Skomakaregatan. Det har blivit höst det året 1914 och vi har flyttat. Vi har fått lägenhet i "bankahuset" dvs. Stortorget 23. Far har lyckats få en 3:a på 3:e våningen med elljus och bad samt kallt och varmt vatten. Hypermodernt! Att banken tillät denna flyttning berodde nog på min systems sjukdom. Hon behövde bo i lägenhet med jämn värme (jag glömde tala om ovan att det fanns centralvärme) och behövde nog också varma bad, som ju inte gick att ordna i gamla 25:an. Dessutom fanns det en lång

tambur, som var bra att sparka boll i och i samband med badrummet fanns det även wc. Tänk att slippa springa ned på gården till ett utedass mitt i smällkalla vintern. Det fanns en dörr från vår nya lägenhet som vi kunde öppna och komma in i bankens kontorsrum på 3:e våningen. Härifrån hade vi en härlig utsikt över Stortorget och delar av hamnen. Festligheterna kring den 6 november beskådade vi från dessa rum. Det var nyhetens behag men redan nästa år var jag nere i folksamlingen och levde bus. Jag minns, att det var en banktjänsteman, Torvald Nilsson, som skulle gifta sig detta år. Han hade fått ledigt klockan halv fyra på eftermiddagen och skulle gifta sig i en kyrka (vilken har jag glömt) och vi stod inne i ett av bankrummen och såg honom komma springande ner för stora ingången klädd i frack och en överrock på ena armen och in i en väntande taxi f.v.b. till en väntande brud. Arbetsgivarna var inte så frikostiga med ledigheten skulle man kunna säga. Men Torvald hann. Han blev gift.

Den 5 oktober detta år stängdes Baltiska Utställningen klockan 5 e.m. Enligt tidningen Arbetet övervoro ca 60.000 människor denna epilog och den 19 och 20 november skulle det hållas offentlig auktion på samtliga inventarier tillhörande utställningen. Sic transit gloria mundi! Samma tidning meddelar, att Malmö Stadsteater ger föreställningen Bröderna Östermans Huskors och Hippodromteatern spelar En söndag på Amager och Prins Kille och Fröken Vira. Biljettpriserna voro 75, 50 och 35 öre. Någon rollista fanns det icke i annonserna. En krigsnyhet meddelade tidningen den 30 oktober: Den tyska kryssaren Emden har sänkt en rysk och en fransk jagare. Dessutom uppgav ett telegram, att det varit tysk seger vid Verdun. Så blev det den 15 november och jag blev 6 år och samma dag gav Alhambrabiografen Göran från Hyllie. Några övriga minnen från slutet av detta ödesdigra år har jag inte men jag kan meddela några torgpriser enligt Arbetet av den 14 december: Fläskkotlett 1.50/kg, Biff 2:--/kg, Gäss 1.70/kg, Anka 3.50 á 4:--/styck, Smör 2.80/kg, Kaffe 1.70, 2.20 och 2.70/kg.

Samma dag meddelade även tidningen, att socialdemokraterna lidit ett stort nederlag i stadsfullmäktigevalet i Malmö. Valda blevo i 1:a valkretsens 8 högermän och 1 socialdemokrat och i 2:a valkretsens 6 högermän och 3 socialdemokrater. Leksaksauktion hölls den 14, 15 och 16 december och med 100% säkerhet kan jag säga, att far var där någon av de dagarna och ropade in julklappar till oss barn. En annan trevlig annons stod införd i Arbetet julaf-ton: Nyborgs säljer möbler för ett rum till ett pris av 85:-- . Möblemanget består av 1 soffa, 1 bord, 1 byrå, 1 spegel och 4 stolar. Samma dag spelade Malmö Teater Hemsö-

borna och Hippodromteatern Värmlänningarna. Fortfarande ingen rollista. Slut på 1914. Nej förresten. Mor har ju lovat att väcka mig halv tolv nyårsafton, för att jag för första gången skall få vaka in det nya året. Så sker. För första gången ser jag från bankfönstret hur folk strax före kl. 12 beger sig ner till hamnen och där invänta det nya året. Det är nämligen tradition, att vaka in det nya året under ackompanjemang av alla i hamnen liggande ångfartygs signalvisslor. Inga raketer eller dylikt förekommer. Det är den nya tidens gissel. Det är skönt att en kvart in på 1915 få lägga sig och somna in på nytt. Gott nytt år!

Vad minns jag mest av det nya året 1915. Jo, på våren skall vår koloni flyttas ut till Pildammskolonierna, för vårt område skall rivras och det skall byggas en stiftelse istället för kolonier. Det blev för mor och far att börja om från början. Mitt första möte med en av mina nya lekkamrater på det nya området började så här. Det kom en pojke förbi vår koloni och han var i min ålder, så vi började prata med varandra. Rätt som det var, så frågade jag honom, vad heter du? Han tittar på mig och så säger han: ”Säger du du till mig”. Han hette Nils, blev kallad Nisse. Nygren var efternamnet och hans far var vävlagare på Mab & Mya. Han var den förste i raden av alla nya kamrater: Tore Gunnarsson, Ture Andersson (båda döda), Ingvar Pettersson med broder Allan, Agnes och Ruth Holmgren, Greta och Britta Åkesson m.fl. Britta Åkesson var förresten den första flicka jag kysste. Hon lär vara ogift men om jag är orsaken vet jag inte.

Far läser Skånska Aftonbladet 1922

Detta år fick jag mitt första rejäla kok stryk av far. Jag och en annan pojke, Valter, lekte nere vid den bäck, som utgjorde gräns mot Friluftsteatern och Olgas Café, nuvarande Chez Olga. Vi voro strängeligen förbjudna att hålla till där. Men förbjuden frukt etc. Nog av, jag ramlade naturligtvis i bäcken och blev genomvåt. Jag vågade inte gå hem men Valter gick och talade om för mor, att jag ramlat i men inte vågade gå hem. Hon hämtade mig och tog sedan spårvagn hem till Stortorget, för att hämta nya kläder till mig. Under tiden fick jag det ovan nämnda kok stryk. Detta har jag aldrig glömt.

För övrigt har det väl varit lek under sommaren och på hösten började allvaret för Lillebror. Han skulle börja skolan. Han blev försteklickare på Östra skolan, nuvarande Österportskolan. Skolan låg vid Norregatan och då jag kom in på skolgården låg på höger hand en envåningsbyggnad omgiven av en liten trädgård med staket omkring. Det var rektorexpeditionen och där mången malmöpojke fått smaka rottingen. Konstigt nog tillhör jag inte dem. Mitt på skolgården låg en annan envåningsbyggnad och det var i denna jag skulle börja lära mig läsa och räkna och skriva. Vår

fröken hette Elsa Andersson och var, tyckte jag då, synnerligen sträng. Slapp jag få stryk av rektorn så undgick jag inte att känna hennes högra hand på både höger och vänster kind. Hårt slog hon. När vi skulle lära oss skriva i första klassen användes griffeltavla och gud nåde den, som gnisslade med sin griffel. Jag, som var vänsterhänt, fick vara så snäll att lära mig skriva med höger hand. Det var absolut förbjudet att skriva med vänster hand men så har stilen också blivit därefter.

Vi fick ställa upp oss ute på skolgården, när det ringde in efter en rast och sedan marschera in i två rader. I korridoren hade vi våra bestämda hängare, att hänga ytterkläderna på. I skolsalen fanns inte elektriskt ljus, det var gaslampor. När det började skymma skulle någon dra i en kedja, som hängde under lampan, och sedan kom gasen och det blev ljus i salen. Det fanns alltid en liten låga i lampan, så det behövdes inte tändstickor att tända med. För att nå upp till denna kedja behövde någon stå på skolbänken och det blev alltid Emils göra, för han hade tofflor, så det gick fort för honom att få av dem, så inte bänken blev smutsig. Dessutom fanns det en hög spis nere i vänstra hörnet från katedern sett. De som satt där behövde inte frysa under vinterdagarna men vi, som sutto närmast fönstren, behövde inte torka svetten ur pannan. Jag var en av dem som satt där.

På rasterna lekte vi pjätt eller brottades på lek och på vintern var det snöbollskrig och så åkte vi kana. Mina skoltider var 10-12 och 3-5. Det var skönt på vintern att inte behöva gå då det var mörkt på morgonen, men det var lika mörkt på kvällen, så det jämnade ut sig. En kväll fanns inte mina kläder på min hängare och naturligtvis började jag bråka med de, som hade sina vid sidan om och beskyllde dem för att ha knyckt mina kläder. Men innan det stora slagsmålet hann börja kom Mor och Iris fram med dem. De hade tagit dem på skoj, d.v.s. skämt, för Iris hade tyckt det skulle vara roligt att gå och möta Lillebror vid skolan. Till vänster på skolgården låg den stora skolbyggnaden. Här gick de, som hade kommit upp i förste stor, d.v.s. tredje klassen och här låg också den stora matsalen. Här blev alla de, som hade det svårt under krigsåren, utspisade på stadens vägnar. De fick ett särskilt kort, som skulle hänga om halsen på dem i ett snöre. Det var nog tur för många att denna utspisning fanns, ty annars hade de nog svultit ihjäl, speciellt åren 1917 och 1918, då det knappt fanns mat att tillgå. Potatis fanns knappt att tillgå, så det blev för många att tugga rovor och paltbröd i stället för vanligt bröd. Kött skall vi inte tala om men jag lärde mig säga kött i stället för siött. Julafton det året har jag ett litet minne av. Jag hade snokat reda på, att det var julklappar köpta, så på julaftons förmiddag tjata och tiggde jag så mycket, att jag fick en klapp så länge. Mor var inte glad för det men det var jag.

Jag fick ett pickelhuva, som var lik den tyska soldater hade under kriget och ett förhäng, som liknade en husars uniform med revärer, eller som vi kallade dem 'revben'. Sedan lekte jag soldat och krig hela julaftonsdagen till dess det var läggdags. Vad jag fick senare på kvällen som julklapp det minns jag inte. Jag minns däremot att det var inte snö den julen utan solen sken, åtminstone julafton när jag var ute och lekte. Så gick den julen och det blev nyårsafton igen och den kvällen var jag uppe till dess det nya året steg över tröskeln och fick namnet nittonhundrasexton.

Nu börjar jag andra terminen i skolan och fortsätter läsa Sörgården, räkna och skriva på griffeltavlan och får en och annan örfil, för griffeln gnisslar. Ack, du tunga värld. Men dagarna gå och snart är det vår och sommar och det är åter kolonien och dess lekkamrater, som regerar min lilla värld. Iris blir sämre och sämre, tappas för vatten i lungsäcken och får, förutom att hjärtat växer, även äggvita. Men hon är tapper, min storsyster, och jag hör henne aldrig klaga. Kanske hon gör det för mor, vad vet jag. Hon kan inte vara med oss andra barn i våra lekar, får bara tyst sitta och titta på oss. Men vi andra gör vad vi kan för att muntra opp henne. Om vi lyckades minns jag ej men jag hoppas vi gjorde det. Det går mot höst och det är tid att börja i andra klass, jag blir s.k. andreklickare.

Men innan jag börjar skolan skall jag se, om jag minns hur det såg ut på Södergatan vid den här tiden. Om jag går runt Ohlssons hörna kommer jag till Envalls Bokhandel och som ligger vägg i vägg med biografen Biorama, en liten trivsam bio, där jag såg De tre musketörerna, som gick i så att säga följetong, om jag minns rätt, i fem eller var det sex veckor. Matinébiljetten kostade 10 öre. Strax därefter kommer jag till Augusta Kloos dockaffär, som låg på samma ställe in på 60-talet. Det var alltid roligt att se i hennes skyltfönster, för hon satte lappar på sina dockor där hon skrivit: Jag heter Elsa, jag heter Bo eller vad hon tyckte, att dockan skulle ha för namn. En annan affär, som vi nu kommer till är Elmqvists Handskaffär, som fortfarande finns till och är hyresgäst i Flensburgska Huset, alltså i samma fastighet, som på 10-talet. Om vi går snett över gatan till hörnet av Baltzarsgatan och Södergatan kommer vi till Buttericks, affären som fortfarande regerar i de gamla lokalerna. Många småprylar har jag inköpt där under årens lopp. På andra hörnet, alltså mot Stortorget, låg Zadigs

leksaksaffär. Detta var en affär med stor sortering och dess julskyltningar minns jag fortfarande, som något av det bästa som visats i Malmö. De kan endast jämföras med de skyltningar, som Wessel och Vett hade på 30-talet. Ja, vad som kom efter Zadigs kan jag inte erinra mig men något längre fram kommer vi till en stadsbuds-förening, Tvåorna kallad. Far hade här många bekanta och de brukade spela kort där om söndagarna. En söndag skickade mor mig dit för att hämta hem far till söndagsmiddagen men jag undrar om det blev ett äktenskapsgräl, den söndagen. Så är vi framme vid Skånska Banken, som jag visst har nämnt något om i ett tidigare skede. En affär, som låg mycket nära Södergatan, var Cronqvists Hemcharkuteri, som låg på Baltzarsgatan, huset upptill Buttericks. Hit har jag fått springa många ärenden åt mor för att köpa bland annat buljong, som var så fet, att det gick att späda den med rätt mycket vatten och ändå var den utmärkt. Allt enligt den tidens förståsigpåare: mor och far.

Så är det åter dags för skolgång. Men i år skall vi ha utfärd, min första skolutfärd. Vi samlas på skolgården och ställes upp i fyrdubbla led med fanor och en musikkår i täten. Marschen går till Beijers park, som på den tiden låg långt ute på landet, tyckte man. Här hade vi roligt en hel dag och jag åt plättar och drack hallonlemonad, många barns utfärdsmåltid både då och senare. Trött och nöjd sov jag sedan på natten efter denna, i mitt tycke, underbara dag. Men sedan? Jo, då blev det att lära sig en del av multiplikationstabellen och vi skulle lära oss skriva med bläck. Det var svårt. Pennan spretade och bläcket sprutade omkring och örfilarna haglade. Tänk vad livet ändå är hårt. Tacka vet jag somrarna, tänkte jag mången gång men allting går.

Går vidare det gör kriget. Det blir allt besvärligare med mat för allmänheten. Matkupper på snart allt och långa trista köer framför snart sagt alla affärer. Svartabörshajar tjänar pengar, ja svartabörshajar kallades de ju icke utan gulascher. Allt kunde de sälja och tjäna ytterligare pengar och de fattiga fick lida. Lägenheter kunde folk få hyra, om de kunde lämna flytande varor till värden, d.v.s. sprit. Kött, fläsk, smör e.t.c. såldes till fantasipriser liksom kol och koks. Skönt för oss att bo i ett hus med värmeledning. Tyskarna började köpa upp våra hästar och de betalade bra pris även för en dålig "kuse". Det påstods att vår drottning Viktoria, som var av tysk härkomst, sände åtskilliga vagnslaster livsmedel till Tyskland medan svenska folket svalt. Hur hög sanningshalten är vet jag ej. En nyhet för vårt gäng på Stortorget var, att Dorian Borg, som var ett år äldre än jag, skulle försöka komma in vid Realskolan nästa år. Då min syster hörde detta, sa hon: Kan Dorian komma in som är så dum, då skall Lillebror också gå i den skolan, när han blir så gammal. Så redan på detta tidiga sta-

dium beslöts det, att jag skulle bli elev vid Realskolan. Att jag skulle bli det var det ingen tvekan en. Man hade höga tankar om Lillebror.

En händelse, som under sommaren inträffade i kolonin, var, att jag slog Tore Gunnarsson i huvudet med en krocketklubba. Jag blev nämligen arg, för han hade slagit under mitt klot, fullt rätt men ändå. Gråt och tandagnisslan. Vi hade gäster den dagen, så det blev en insamling till Tore. Han fick nära två kronor i sveda och värk. Det blev mycket godis av de pengarna och den som var med och delade av den godisen, det var naturligtvis jag. Det här året var det även ont om mjölk. Det låg en mjölkaffär i Mäster Johansgatan och om söndagarna då mödrarna gjorde i ordning söndagsmiddagen fick alla barn stå i kö, för att köpa den åtråvärda varan. Alla barn ställde sina spannar och bringare på den plats de skulle ha i kön och sedan sprungo vi omkring och lekte till dess mjölkskjutsen kom. Hade man tur fanns det smörkolor i mjölken, ty så fet var den. Det var en kostlig syn, att se ett trettio- eller fyrtiotal spannar stå på en trottoar utan till synes någon ägare. Bakom denna rad stod sedan vuxna personer men det skulle aldrig falla någon in, att tränga sig före något barn. En annan mjölkaffär fanns i Landbygatan men den var inte så livligt besökt. Det fanns även på den tiden en speciell konfektyraffär och den låg vid Hyregatan mellan Mäster Johansgatan och Engelbrektsgatan. Många två- och femöringar har jag spenderat i den affären. Så gick dagarna och det blev höst med regn och rusk och snö samt hemläxor. Julen kom och gick och det blev ett nytt år. Vad jag, under tiden jag skriver allt detta tycker är egendomligt är, att jag inte har något som helst minne av vad jag fick till julklappar under dessa år. Det är precis som om det vore att vacuum när det gäller detta. Julgran hade vi det minns jag och det var levande ljus i den, så vi fick stå och vakta så det inte tog eld i granen, särskilt när den började bli torr. Små röda äpplen och papperskorgar med nötter hängdes alltid i granen och som vi barn fick plundra, när den tiden var inne. Girlanger av svenska och utländska flaggor fanns alltid och ”änglabarn” och ”tomtar” samt glaskolor fullbordade utsmyckningen. Varje jul var den alltid lika vacker tyckte Iris och Lillebror.

Tio och ett halvt år respektive åtta år hade vi blivit när vi skrevo 1917. Kriget fortsätter och nöden blir allt större. På Andréelundsvägen blir mat-köerna längre och längre. Paltbröd och dylikt utdelas av stad och fackföreningar men det förslår inte långt. Folk svälter, trots allt. Men jag är fort-farande andreklickare och går nu i vårterminen, för att till

hösten bli förste storare. Vad har jag för skolkamrater, som jag kommer ihåg i dag. Folke Andersson, sonen till bankvaktmästaren vid Oxie-banken vid Stortorget, Bror Almgren, som bor vid Larohegatan, Emil, som bor någonstans på väster, Ove, som bor vid Ostindiefararegatan, Valter, bostad för mig nu bortglömd, Ludvig, som bor vid Mäster Johansgatan mitt emot Tobaksfabriken. Ludvig behöver ingen väckarklocka. Han vaknar när fabriksvisslan ljuder klockan sju på morgonen. Ludvig var en av dem, som alltid var med på mina födelsedagar. Birger var en annan skolkamrat, som jag vet är död. Några andra namn kan jag inte komma ihåg. Folke och jag blevo med tiden idrottskamrater och Emil träffade jag efter många år i fjor, 1975. Hur det gått för övriga har jag ingen aning om. Tiden går, då som nu och i april på min namnsdag, Vilhelmdagen, går USA med i kriget mot Tyskland. I maj månad får vi veta att Dorian kommit in på Realskolan och i juni flyttar vi ut i kolonin. Denna sommar blev emellertid en sorgesommar, i första hand för mor och far.

I all stillhet avled nämligen Iris den 11 juli och vi flyttade hem till vår lägenhet i 23:an. Sedan bodde vi inte i kolonin på tre år. Först 1920 efter mycken tjat från min sida blev det åter att bo i kolonin under sommarmånaderna. Skönt tyckte jag. Det kändes kymigt att bo i staden under somrarna men man hade ju spårvagn, så jag kunde åka till antingen till Triangeln eller till hållplatsen vid Smedjegatan och sedan var det lika långt till Pildammsskolonierna. Men jag skulle hem på kvällen och det var alltid lika tråkigt. Men allt går och snart är det jul igen. I 25:an har det flyttat in en leksaksaffär och i skyltfönstret skyltas den julen med en riddarborg av trä och den blev en dröm för mig att äga. En vacker vinterdag var den emellertid försvunnen och då gick solen i moln för mig. Julafton sken solen bildligt igen, för då stod borgen på matsalsbordet med en önskan om God Jul från mor och far. Hur mycket jag lekt med denna leksak kan jag inte beskriva men borgen finns fortfarande kvar i min ägo. Det är dock hela femtionio år sedan ett pojkhjärta fylldes med glädje och stolthet. Tack mor och far.

Nu är vi inne på 1918, det år, som jag sagt skall bliva det sista av mina noteringar och minnen. Snö och kallt hela våren. Det är visst så alltid när det är krig. Men ljuspunkter finns även. Jag har provat in på Realskolan och kom in, precis så som min syster förutspådde. Synd bara att hon inte fick uppleva detta. Dumbommen, som hon kallade Dorian, klarade inte ettan utan får vara kvar sittare. Vi kom inte i samma klass. Inom parentes kan jag säga, att han klarade inte detta år heller utan fick lämna realskolan. Under tre dagar av fars semester reste vi på en tredagars tripp till Köpenhamn. När vi skulle resa hem hade mor köpt rostade kaffeböner och som hon skulle

smuggla med hem till Malmö. Hon gömde dem i hattfodret (hattarna var stora på den tiden) och det gick lyckligt. Jag minns hur nervös hon var innan vi hade lämnat tullhuset.

Resterande semesterdagar reste far och jag till Gullabo, ett litet samhälle, där far var född. Vi reste på vinst och förlust, för far visste inte om det fanns några släktingar kvar. Vi reste tidigt en morgon och voro inte framme förrän vid sextiden på kvällen. Tur det var sommar och ljus. Först fick vi byta tåg i Kristianstad och sedan åka med Blekinge Kustbanor, en smalspårig järnväg. I vagnarna fanns stora spisar, som eldades under vintersäsongen. Dessa spisar voro kvar när jag skulle exercera elva år senare. Sedan fick vi byta tåg igen i Karlskrona och taga Kalmartåget till Gullaboby. Sedan var det att promenera en halv mil till fars föräldrahem. Jag minns hur trött jag var och frågade ideligen: Är vi inte framme snart? Snart, sa far varje gång. Han visste väl knappt själv hur långt det var kvar. Det var ju över tjugo år sedan han var där senast. Många små hus hade vi gått förbi och man såg bara taken av dem. De var byggda ner i jorden för att hålla värmen om vintern. På taket kunde man ibland se en ko eller en get gå och beta. Det växte nämligen gräs och annat grönt på taken. Äntligen sa far: Nu är vi framme. Nu gäller det bara, att det är någon av min släkt som bor kvar i stugan. Jodå, det gjorde det. Hans morbror och moster och kusinen Frida ägde stugan. Morbror och moster blevo överförtjusta, då de kom underfund med vem det var som kom och hälsade på dem. Jag fick någon smörgås och sedan i säng och somnade och sov som en stock. Frida och en syster till henne, Anna Wahlström från Södertälje, hade gått till dansbanan, som låg någonstans inne i skogen. Far visste var och han gick dit och träffade sina kusiner, som han väl knappt hade sett tidigare, åtminstone inte Frida. Som fars ende son och endast tio år, så var det inte så underligt, att jag blev bortskämd den veckan vi stannade där. En dag skulle far och jag gå och hälsa på en manlig kusin till far och då gick vi över olika ängar och hagar. Mitt i en hage med stenar i och som var allmänt däruppe mötte vi en gammal man. Far sa till mig, att mannen var blind sedan födelsen. Vi sa goddag till honom och han frågade vem vi voro. Gissa, sa far. Efter en stund så sa gubben: Ja, antingen är det Per (min farbror Pelle) eller så är det Johan. Tänk att han kunde känna igen fars röst efter så många år. Fantastiskt. Efter en pratstund fortsatte vi till kusinen, Johan vill jag minnas att han hette. Här blev det åter ett glatt sammanträffande och vi skulle gubevars bjudas på middag. Bästa slaktehönan skulle den dagen mista sitt liv. Jag var närvarande när det skedde. Först snurrades hönan runt i luften några varv, detta för att hon skulle bli yr och snällt lägga sitt huvud på stupstocken, i detta fall en kraftig trädstubbe. Så höggs huvudet av och hönan släpptes och sedan flaxade kroppen runt

på gårdsplanen och blodet stänkte omkring, vilket just var meningen. Aldrig hade jag upplevat något dylikt, men någon gång skall vara den första. Jag undrar förresten om det inte var både första och sista gången jag såg detta skådespel. Förbi gården rann en liten smal bäck. Här hade barnen i familjen, om jag minns rätt var det tre och den äldste var en pojke ett år yngre än jag, byggt ett litet vattenfall, som drev en liten kvarn gjord av små träbitar. Jag blev väldigt imponerad av detta bygge. På gamla gran- och tallkottar hade de satt i stickor och dessa föreställde nu olika slag av djur, hästar, kor etc. Veckan gick fort och nu var det tid att resa till Malmö men först gå den långa vägen till stationen. Egendomligt nog, tyckte jag att vägen hade blivit kortare under tiden vi hade varit där. Far lovade vid avresan, att vi skulle komma igen nästa år och då skulle mor vara med. Så skedde även. Men det blev 1919 och det året och senare skall jag ju inte skriva om.

Så närmar sig augusti månad och snart äro vi inne i den. Det är en spännande månad, för den 28 fyller far år och den dagen skall jag börja vid Malmö Realskola. Men först skall jag tala om vilken väg jag gick varje dag under min skoltid vid Östra skolan. Jag kunde välja på två vägar. Jag kunde gå över Stortorget ned i Kyrkogatan, förbi Petri Kyrka in på Rundelsgatan, gå denna fram till dess jag kommer till St. Kvarngatan, gå denna gata fram till Norregatan, vända till höger och så är jag vid skolgrindarna. Men jag kunde också gå genom passagen vid apoteket Lejonet, över Kalendegatan och genom Hippedromens passage, över Djäknegatan och in i Snapperupsgatan fram till Baltzarsgatan och vända där till vänster och passera den där befintliga öppna platsen, som allmänt kallades för Sladdertorget (varför vet jag ej) och så komma in på Stora Kvarngatan, Norregatan och skolan. Om jag gick den första vägen låg vid Rundelsgatan sjukhusets psykiska avdelning, den s.k. 5:5:an. Här kunde jag många gånger höra sjuka skrika i högan sky eller jämra sig på annat sätt. Då satte jag i regel fart på benen och sprang min väg. På hörnet av Rundelsgatan och Kattsundsgatan låg Brazil Jacks affär. Här sålde han alla möjliga trolleriartiklar. Jag köpte en gång en sak, som man skulle kunna trolla med vita kulor. Först skulle man visa en vit kula, låta denna försvinna och sedan trolla fram två kulor. Även dessa skulle försvinna och sedan kom det fram tre stycken. Mina fingrar voro förmodligen för små och för korta, ty jag lyckades aldrig med det trolleristycket. Sedan har jag aldrig försökt trolla mera.

Dagen D är inne. Far fyller 44 år och jag börjar min skolgång vid Realskolan. Vattenkammad och i bästa kostymen bär det iväg, i sällskap med Dorian. Han är ju kvarsittare. Vi kom inte i samma avdelning, jag kom i "a" och var Dorian hamnade kommer jag faktiskt inte ihåg. Nu fick jag till klasskamrater söner till fäder med andra titlar än

bankvaktmästare. Det var Claes Hain, Bengt Gullbrandtsson, Olle Nordström, Sven Rytterborg, Stig Osberg, Torsten Svensson och Karl-Gustav Tollin samtliga söner till några av stadens största affärsmän och höga tjänster inom den kommunala förvaltningen. Så var det Sven Hallin, son till en fanjunkare, Gustav Liljegren, son till ägaren av ett mindre hotell och ölhall, Kjell Sundberg, Stig Pahle, Per Lindberg, som stupade för Finland under vinterkriget mot Ryssland och många andra men samtliga bra och fina kamrater. Jag kan inte minnas, att det var någon som skvallrade om en annan hade hittat på något pojkestreck. Vår klassföreståndare hette David Holmér, kristendoms läraren Anders Trollér, som även blev min konfirmationslärare, gymnastikläraren Gustav Armgardt, just hemkommen från kriget i Belgien, där han varit ordonnans, och skadad i huvudet genom ett spjut. Vår tysklärare hette Werner till efternamn, förnamnet borta ur mitt minne. Han kallades allmänt för Putt på grund av att han var liten till växten. Hans fru var huvudet högre än honom. I historia och geografi hette läraren Ljungfors, speciallist på att dra oss i håret just ovan örat. David Holmér hade vi i matematik och biologi. Putt hade vi även i ett annat ämne, vilket är ur minnet. Trollér hade vi även i svenska språket. I gymnastik blev jag troppchef för sjätte gruppen på Dorians rekommendation. Så var det att börja läsa der, die, das i tyskan, försöka komma ihåg årtal i historien och mycket annat. Terminsavgiften var 50:-- men på grund av fars inkomst blev min avgift bara 25:--. Alla böcker fick vi själva betala, så far öppnade ett konto i en bokhandel, som låg strax intill Metropolbiografen. Jag tror det var Lundgrens bokhandel. Där kunde jag köpa mina böcker utan att först gå hem och få pengar. Den 11 november slöts vapenstillestånd och kriget var slut men svält och arbetslöshet skulle inte ta slut förrän vi kom in på tjugotalet. Den 15 november blev jag hela 10 år och det var stort pojkkalas i 23:an och vi voro ute och hade snöbollskrig, för årets första snö hade just kommit. Presenterna av pojkarna voro antingen pojkböcker eller en tvåkrona, vilket var en mycket vanlig barnpresent på den tiden. Nyårsafton var jag så stor, att jag fick ensam gå ned till hamnen och höra ångbåtsvisslorna ljuda och alla människor voro ovanligt uppspelta denna kväll, vilket berodde icke på sprit utan på att det var fred i världen igen. I september detta år nedkom fru Johanna Sjöström, maka till lyktetändare Ernst Sjöström, närmare bestämt den 30 september, med tvillingar, en gosse och en flicka. De båda döptes till

Nils och Greta och Greta kom att spela en stor roll i mitt liv, hon blev nämligen min maka och mor till er båda.

Under dessa tio år har innevånarantalet i Malmö stigit från c:a 80.000 den 1 januari 1908 till omkring 112.000 å 114.000 den 31 december 1918. Varför har jag nu skrivit allt detta? Jo, det började med att jag erinrade mig allt vad jag upplevde under Baltiska Utställningen. Då tänkte jag: Tänk om jag skulle skriva ned vad jag kan minnas från min barndom och vad jag hört andra berätta för mig. Sagt och gjort och här är resultatet. Men säger ni, kan det inte vara nostalgi med i spelet. Vem vet. Det är väl inte omöjligt, att en människa som passerat middagshöjden av sin levnad blir nostalgisk, då han märker att det börjar skymma och mörkna mot slutet av levnadsdagen. Självt är jag ju den siste av den Olssonska kvartetten från anno dazumal.

Även om inte ni tycker detta är något att läsa, så har jag själv haft roligt och intressant att skriva ned dessa rader. Mina uppgifter om annonser och dylikt har jag fått på Sydsvenskans och Arbetets tidningsarkiv och vars personal varit synnerligen tillmötesgående. Alla spårvägslinjernas sträckningar kom jag inte ihåg men det som fattades fick jag läsa i gamla böcker på biblioteket.

För alla stavfel, kommateringsfel och andra i mina noteringar förekommande språkfel bedes om benäget överseende. För övrigt väntar jag nu bara på Nobelpriset i litteratur.

Det finns många episoder i min barndom, som jag inte kan skriva om under ett visst årtal, varför jag här tänker några exempel skulle kunna intressera. När Iris och jag hade haft något hyss för oss och det skulle rendera äga uppstod alltid denna situation. Far tog en käpp eller en rotting, jag minns inte vad, och skulle smälla oss. Då sprang Iris och jag runt antingen köksbordet, om vi voro i köket, eller runt matsalsbordet, om vi befann oss inne i lägenheten (borden stodo alltid mitt i rummen) och far efter oss slående med käppen på bordsbenen. Vi bara skrattade, så vi kunde knappt springa och far såg inte heller så ledsen ut. Efter några rundor kring bordet var "agan" verkställd. Några blåmärken fick man aldrig av en dylik äga. En vinterdag, vi bodde då i 25:an, lekte vi barn på svalen utanför vårt kök. Eftersom det var vinter hade man mycket kläder på sig, så man var väl lika tjock som man var lång (liten). Under lekens gång bar det sig inte bättre, än att jag förlorade balansen just vid trappan och rullade som en tunna ned till nedre botten. Tack vare kläderna och eftersom

jag vid den tidpunkten lär ha varit tämligen tjock blev jag inte skadad på något vis. Men skrek gjorde jag, dock mest beroende på chocken jag fått, då jag rullade ned.

En annan gång hade Hans och jag på något mystiskt vis kommit över en ask tändstickor. De skulle naturligtvis provas och vi gingo ned i källaren, för då kunde ingen mor eller någon annan se oss. Första stickan tändes men gick samtidigt sönder och den delen med lågan flög ned på Hans strumpor, hemmastickade. Tydligt berodde det på garnets kvalitet för det började slå små gnistor ut från strumpan. Genom att stryka med våra händer över benet släcktes gnistorna. Vi tände inte fler stickor.

Far köpte alltid Skånska Dagbladet, som på den tiden bestod av fyra sidor. Tidningen var alltså ett stort ark, som var vikt på mitten. På lördagarna medföljde alltid tidningsbilagan "Hemmet". Men det intressanta med Skånska Dagbladet var, att det lästes den ena dagen och den andra användes den till duk på köksbordet. När man vek upp tidningen blev den nämligen så stor, att den precis täckte köksbordet. Ingen duk som behövde tvättas precis. Apropos tvätta, så tvättade mor en dag för en av direktörerna i banken. Hon hade fått en myntpåse med tjugofemöringar, som skulle läggas i gasautomaten. Den myntpåsen hade hon lagt på ett litet bord innanför dörren till tvättstugan. I ett obevakat ögonblick lyckades det mig att knycka en tjugofemöring och så var den dagens snask räddad. Mycket fult gjort.

Jag minns en mycket mörk och kall vinterkväll med bra slädföre som jag fick följa med far till fiskehamnen. På släden hade vi en stor agnakorg, som skulle fyllas med färsk sill. Det var krig och ont om mat och nu tyckte far, att matkällaren borde ha några spannar med salt sill. Den färska sillen skulle naturligtvis han och mor själv salta. Det var spännande att komma ned till hamnen och se när fiskebåtarna tuffade in en efter en. Det var speciellt en båt som vi höll utkik efter. På den fanns nämligen den person, som far hade kontakt med. Äntligen kom den sakta glidande in mot kajen. Så fort den hade förtöjt tog far korgen och hoppade ned på båten. Kvickt fylldes korgen med sill och sedan fick vi bråttom hem. Det gällde nämligen att inte bli upptäckt av någon polis eller tjallare. Någon betalning såg jag aldrig blev erlagd, men det ordnades helt säkert, antingen före båten gick ut för fiske, eller dagen efter vi fått vår beskärda del. Efter att hastigt ha fått i mig litet varmt och sedan i säng började en natts nedsaltning av sill. Mor och far sågo mycket belåtna ut dagen efter. Sillen var värd sin vikt i guld i de vargatiderna.

I planteringen kring Karl den X Gustav stod i hörnet mot hotell Kramer ett äppleträd, som bar så kallade paradisäpplen. De voro små som valnötter eller något liknande, voro röda och jättegoda minns jag. När de blevo mogna framåt hösten vore vi pojkar helt naturligt i gång att plocka så många man kunde. Men man var tvungen att kasta upp en träbit eller en käpp för att få några äpplen att falla ned i gräsmattan. Naturligtvis skadade man grenarna men vad tänkte vi på det. Vad vi tänkte på, var på äpplen och på att ingen polis kom på oss. Då var det klippt. Stryk efter notor och sedan på snabba ben hem så fort som möjligt. Inga efterräkningar i form av brev till föräldrar eller inkoppling av barnavårdsnämnder, om det nu fanns dylika på den tiden.

Tjuvrökte vi? Ja det är klart att vi gjorde. Vi var ju stora karlar, sex eller sju år. En gång hade jag rökt pipa och blev så sjuk, så jag kunde knappast gå och kräktes gjorde jag, så till slut blev det bara grönt det jag fick upp. Mor blev så klart helt förskräckt och jag vågade klart inte tala om vad jag gjort. Jag bäddades ner och så ringde mor efter läkare. Han kom så småningom och fick omedelbart klart för sig vad sjukdom jag led av. "Låt honom ligga resten av dagen till sängs, så är han bra i morgon. Någon medicin behöver han inte. Han har bara fått något otjänligt i sig." Så blinkade han åt mig och så gick han. Jag var räddad.

När jag var i femårsåldern började jag springa ikapp med spårvagnarna på Stortorget. Det fanns en hållplats just framför där biografen Camera nu är belägen och då spårvagnen började köra, startade även jag. Vi tävlade bort till svängen vid hotell Standard, en sträcka på ungefär 100 meter gissar jag. Det var inte många gånger jag förlorade och det var ju inte så egendomligt. Spårvagnarna kunde inte få upp någon hastighet på den korta sträckan. Men roligt var det.

Ett år under tiden vi bodde på 25:an hade far skaffat sig duvor och hade byggt ett duvslag ovanpå taken till gårdsdassen. Meningen med dessa duvor var, att dryga ut maten för familjen. Det var många söndagar vi hade duvstek till middag. Men så en dag när far och jag kom upp till duvslaget för att utfordra dem, låg alla döda på golvet. Far kunde inte förstå hur det hade gått till. Men så såg han på mig och så sa han: Lillebror vad har du hittat på? Svaret blev: Jag har gett dom siött (kött, jag kunde nämligen inte säga kött förrän jag börjat skolan). Det är ja rena giftet för dessa fåglar. Sedan hade vi aldrig mer duvor.

När vi flyttade till 23:an skaffade han istället kaniner. Det var ju ont om kött under krigsåren. Nu blev det istället kanin till söndagsmiddagarna och samtidigt fick far två kronor för varje skinn, som han sålde till en pälsfirma, som låg vid Södra Förstadsgatan. Nu blev det jag som skulle skaffa mat till dessa kaniner. Vi bodde ju vid ett grönsakstorg. Mor sydde en liten säck till mig och så fick jag gå ut på torget och tigga morotsfan, dåliga kålblad och liknande av torghandlarna eller av deras kunder. Morötterna såldes alltid med fan och då var det att bocka artigt och fråga om jag kunde få fanen. Våren, sommaren och hösten var inte så svårt att få mat till djuren. Vårre var det på vintern. Då gick jag i skolan men då stod far för matanskaffningen. Tydligt gick det bra, för vi hade kaniner ända till dess kriget slutade.

I Malmö hade vi Kronprinsens Husarregemente. Kaserterna lågo, där nu Kronprinsens 16-våningskomplex ligger och husarerna hade sin exercisplats, där nu Mariedals idrottsplats är belägen. Hur roligt var det inte att gå ut till denna exercisplats och se bassarna exercera i sommarvärmen, allt medan vi pojkar underhöll dem med följande lilla sång:

*Husarerna, busarerna, de tror de komma till Gud.
I helvete, i helvete, där hamna de till slut.*

Men brått att komma därifrån fick vi, då någon korpral till slut röt åt oss: Stick själv åt helvete, era djäkla lymlar. Han behövde bara skrika det en gång.

En gång skulle far och ett par kolleger till honom gå ned i pannrummet och dela en halva. På vägen dit mötte de Hans och mig. Far gav mig en krona och sa, att vi kunde gå och köpa korv, varm korv. Det fanns nämligen en varm korvgubbe, som man sa, på Stortorget just mitt emot hotell Standard. Hans och jag gick dit och köpte korvar för slanten och åt upp dem. Ett par timmar senare fann far oss lekande uppe vid statyn och undrade var korvarna hade blivit av. Vi sågo förvånade ut och sa, att vi uppfattat det som om vi fick korvarna av honom. Ingen kommentar av far. Han gick.

Bakom pannrummet fanns det stora lokaler för lagring av koks, ved etc. Det fanns även ett rum med full snickarutrustning, hyvelbänk, hyvlar, hammare, tänger med mera. Här lekte Hans och jag många gånger. En gång gick vi ner där i sällskap med far, för han skulle fylla på pannorna med koks eller ved. Vi gick in i snickarverkstaden och började leka. När far var färdig glömde han säga till oss, att nu går jag utan han gick och låste källardörren. När vi hade tröttnat på att leka där efter ett par timmar, skulle vi gå upp men vi kom klart inte ut. Dörren var ju låst. Nu var goda råd

dyra. Vi beslöt att ta den största yxan vi kunde hitta och det var den, som far brukade klyva långa vedträn med. Tung var den, så fick båda bära den och så skulle vi slå sönder dörren. Men denna var av metall, så det var bara att finna sig i att vara inlåsta. Men efter ungefär en halvtimme kom så far och öppnade för oss. Men det var en lång halvtimme.

Min syster Iris började bli sjuk vintern 1913-14 och blev med tiden synnerligen svag och hade därför svårt att vara med och leka. Barn, som inte visste att hon var sjuklig, började ibland retas med henne. Då uppträdde jag som hennes försvarare, vilket kanske bäst framgår av vad hon en gång har sagt till mor. Mor har senare talat om det för mig. Så här lär Iris ha sagt: ”Det är så skönt att vara ute tillsammans med Lillebror, för han försvarar mig alltid. Han är ju vänsterhänt och det tänker de andra aldrig på. På så vis klarar Lillebror av dem.” Redan då var man tydligen (hm!) gentleman.

Hur stolt var jag icke den gången jag fick följa med en grönsaksståndsägare och leverera varor till Restaurang Stadt Hamburg. Vi åkte häst och vagn dit och jag fick sitta på kuskbocken tillsammans med ägaren. Det var min belöning. Tiderna förändras och människan med dem. Spännande var det att hänga bak på en häst och vagn utan att kusken märkte det. Men blev man upptäckt snärtade han till med piskan och blev man träffad, så hängde man inte bak mer den dagen. Slaget sved antingen det träffade i huvudet eller på fingrarna. Men nästa dag var man där igen.

Har jag talat om, att för att kunna komma till Strandpaviljongen och dess kallbadhus måste man ta Hamnfärjan över. Om jag minas rätt var avgiften fem öre men kan även ha varit tio. Det är svårt att minnas alla priser och avgifter efter så många år. Med den åkte jag ofta för det var roligt att åka med den och det var roligt att leka ute på vågbrytaren. En majdag var jag som vanligt och lekte därute och rätt som det var, så låg jag i plurret. Hur det gick till har jag ingen aning om men som väl var kom det en dam och drog upp mig. Våt som en dränkt katt stod jag där på vågbrytaren och såg antagligen dum ut. Damen frågade mig, om jag hade pengar till avgiften hem och det hade jag. ”Vågar du komma hem, så som du ser ut?” Nähä, sa jag. Då tog min livräddare mig vid handen och så gick vi bort till badhuset och så betalade hon inträde för mig och sa: ”Nu kan du bada riktigt och så hinner nog dina kläder torka. Se dig för en annan gång”. Så försvann hon ur mitt liv. Näväl, jag badade så klart och hade det skönt hela eftermiddagen. När jag kom hem blev frågan: ”Var har du varit?”

Jag har varit och badat och så var den saken klar. Men mitt ofrivilliga bad ”glömde” jag tala om.

God dansk choklad fick vi alltid smaka, då far och två andra bankvaktmästare skulle åka över till Köpenhamn med danska guldpengar och komma hem med svenska. Det var ett slags clearingsystem under första världskriget. Det var alltid tre som skulle åka, för två skulle vakta väskorna, som guldets förvarat i, medan den tredje kunde i lugn och ro dricka kaffe med gök. Så turades de om att dricka och vakta och hade det säkerligen mycket gemytligt. Vi barn frågade mor femtioelva gånger om inte båten snart var kommen till Malmö. Vi väntade ju på godis. Det kunde ibland hända, att det bara skulle lämnas guld i Köpenhamn och inte ha något med sig tillbaka. Då kunde man vara säker på, att gubbarna voro upprymda då de komma till Malmö. Men inte tänkte vi barn på det. Godis väntade.

En gång i december månad varje år under krigsåren brukade Frälsningsarmén, kår 1 i Gråbrödersgatan, samla barn och dela ut ”gottepåsar” i samband med psalmsång och några förmaningsord. Vi barn i 25:an var helt naturligt med i denna ”barnförsamling” för att få en påse. Det övriga hade vi inget intresse av. Jag minns, att jag ett år fick ett litet dockstekjärn tillsammans med lite godis och det är åtskilliga plättar jag i min fantasi lagat på detta järn. Det är den enda leksak jag minns från dessa besök på Frälsningsarmén.

Jag kan inte riktigt minnas om jag gick i andra små eller i första stor, då jag för första gången var på muséet i Malmö. Det var hela klassen som skulle gå dit. Muséet, som på den tiden låg på hörnet av Regementsgatan och Fersens väg och vars lokaler nu har blivit stadsbibliotek, var i mitt tycke en imponerande byggnad och som ingav en viss respekt. Nå vi möttes alla utanför, vattenkammade och i bästa gåbortskostymen och så fick vi under frökens överseende marschera in i byggnaden. Vi blevo alla verkligen imponerade av allt vi fick se och uppleva under vår rundvandring. För min del minns jag speciellt scenen från Måkläppen med alla fiskmåsar, tärnor och andra sjöfåglar, som visades. Detta sceneri fanns bakom ett stort blått skynke eller ridå, som det ju heter, och här kunde jag stå hur länge som helst och se. Men tvivrr så var det endast fem à sex pojkar som kunde se åt gången, så det blev att efter en stund komma ut, så de andra också fick se på härligheten. Dock lyckades jag komma in två gånger utan att fröken märkte något. Men ”byxis” var jag. Var enda gång jag sedermera besökte muséet, så stannade jag alltid litet längre och såg på Måkläppen och tänkte tillbaka på den dagen, då jag första gången var besökare.

Jag har glömt tala om våra sillakäringar eller sillaprångare, som de även kallades. Det var fiskargummor, som dagligen tog ”sillatåget” från Limhamn in till Malmö för att sälja färsk fisk. Tåget gick från Limhamns station till Malmö Västra, som låg ungefär mitt emot nuvarande Sjöfartshotellet. Från denna station gick för övrigt även tågen till Skanör och Falsterbo. När nu fiskargummorna kommo till Malmö, tog de sina långa ”sillaböror” och gav sig ut på stan för att sälja sina torskar, skrubbtor och sill. I regel gick de två och två och tog på så sätt var sin sida av gatan. De ställde sillaböran på gatan och gick in på gårdarna och skrek: Sill, torsk och skrubbtor. Sedan gick de ut och ställde sig vid sin bör och väntade på sina kunder, som så gott som alltid hade en gammal tidning med sig att ta den inköpta fisken i. Med tiden blev det så, att husmödrarna köpte sin fisk endast av en bestämd fiskakäring och kom inte hon, så skulle det inte vara fisk till middag den dagen. Såvida inte den nya kunde säga, att den ordinarie var sjuk, då det gick det bra att köpa. Om jag minns rätt, så höll denna fiskförsäljning på i många år under tjugo- och trettio-talen. En gång hade far och jag varit i Limhamn ett ärende och så åkte vi sillatåget in till stan. Det fanns inga sittbänkar, för det var bara godsvagnar och fisklukten försvann inte med gummorna utan satt kvar i vagnarna, men vad gjorde det. Jag åkte på sillatåget och kunde se stranden vid Ribersborg, turbinen, fiskhuddorna vid inre fiskehamnen och mycket annat som var intressant. Omnämnda fiskhuddor äro nu flyttade och ligger grannar med bl.a. Tekniska Muséet och gamla kommandanhuset. Det är inte så många år sedan man såg detta tåg tuffa förbi, då man låg och solbadade på Ribersborgsstranden.

I fars arbete på banken ingick, att han varje kväll skulle bära ner alla kassa- och bokföringsböcker i ett stort kassavalv. Det var stora och tunga böcker och allt bokfördes på den tiden för hand. Det fanns inga datamaskiner på den tiden. En kväll skulle jag hjälpa honom. Jag skulle klart bära de böcker som voro lättast, för jag har ju aldrig varit någon kraftatlet. En av tjänstemännen arbetade över och då han såg oss, frågade han far, om jag var Olsson junior. Detta ord hade jag aldrig hört tidigare, så jag frågade far vad det betydde och fick min förklaring. Det heter kanske hans förklaring?

En annan gång skulle jag följa med far till en skrothandlare, för far hade en del skrot att sälja. Denna skrothandlare hade sin affär just där Bergs- och Skolgotorna möts i en spets vid Smedjegatan. Far drog sin dragkärra och jag ömsom åkte på den och ömsom sprang vid sidan om. Det var en lång väg från Stortorget. Skrotaffären låg ju ute på landet tyckte jag. Just som vi kommit till hörnet av Bergs- och Möllevångsgatorna började det regna och strax därefter kom en kraftig blixtnedslag och som slog ner i en

närliggande fabrikkörsten. Vilken fabrik det var? Hur vill ni att jag skall kunna komma ihåg det, så rädd som jag blev. Men åskvädret gick fort över och snart sken solen igen. Skönt!

Hur gammal jag var, då jag stående på Skånska Handelsbankens tak i sällskap med far såg en zeppelinare sakta glida in över Malmö hamn likt en stor cigarr, det kommer jag inte ihåg. Men att det var en ståtlig syn och en upplevelse, det kommer jag ihåg.

Vad hade jag för nära släktingar under dessa år. På mors sida har jag redan nämnt hennes halvbror Johan med makan Ellen och sonen Nils. Moster Ellen dog ett eller två år efter besöket hos oss 1912. Hon ådrog sig lunginflammation medan hon i regn och rusk letade efter Nils, som hade försvunnit hemifrån. Mormor hette Anna Malmström och var således gift och maken hette Georg, Svarvaren kallad, enär han var utbildad träsvarvare. Han var helnykterist men då han någon gång var på besök hos oss, fick han alltid så ont i magen, så varje gång fick far bjuda på en besk eller två. Då försvann värken. Flera nära släktingar fanns icke på mors sida.

Far däremot hade många, både bröder och systrar. Hans äldsta bror hette Per, kallad Pelle, Lindqvist. Han hette icke Olsson, ty han fick taga sig ett nytt namn, då han låg värvad i unga år. Far var nummer två i syskonskaran och övriga bröder hette Alfred, Gusten, båda i USA, Ernst och Emil samt systrarna Alma och Ida. Farmor hette Emilia. Som jag vet var det endast farbror Ernst som var gift och hade barn före 1918 års utgång. Han hade sonen Edvin och dottern Lilly. Om faster Ida, som bor, eller om hon är död, bodde i Småland var gift eller hade barn, har jag ingen aning om. Det kan tänkas, att faster Almas dotter May, var född före 1919 men jag är inte säker på det. Vi umgicks inte på den tiden, ty Alma och hennes man, hette visst Gustav, bodde i Tyringe, tror jag. Detta var de allra närmaste släktingarna på den tiden.

Vad fanns det för ställen för andlig näring i form av teatrar och teatrar med levande bilder, s.k. biografer. Teatrar, som jag vet fanns var, Malmö Teater, som låg på hörnet av Gustav Adolfs torg och Stora Nygatan, där nu det finns ett större modehus. Så hade vi Folkets Hus Teater, som låg vid Skolgatan, nuvarande Ungdomens hus. På somrarna hade vi Pildammsteatern, som låg ”vägg i vägg” med Pildammkolonierna och åskådarplatserna var placerade vid foten av det gamla vattentornet vid Pildammarna Här började bl.a. Edvard Persson och Adolf Jahr sina karriärer. En annan sommartheater var Concordia, som låg där Systembolaget nu har sina lokaler vid Baltzarsgatan. Förutom teater fanns här även en dansbana, skjutbana och andra tivoliak-

tiviteter. Hippedromem hade mest cirkusuppträdanden och hade ännu icke blivit enbart teater. Biografer eller teater med levande bilder, som de första kallades fanns det fler av. Den första och äldsta var Malmö Gamla Biograf eller Kocksa biografen, som den även kallades efter ägarens namn, låg vid Davidshallsbron på hörnet av Södra Tullgatan och Södra Promenaden, där Kapp-Ahl nu har en stor affär. Längst fram i bion fanns en hög järnkakelugn, som kunde vara synnerligen röd under kalla vinterkvällar. På andra sidan Södra Tullgatan, dock icke direkt på hörnet låg och ligger fortfarande Metropolbiografen. Går vi över Gustaf Adolfs torg kommer vi på dess norra sida till Mignonbiografen, nu Smultronstället. I denna biograf var alla väggar spegelklädda, vilket gjorde, att den lilla lokalen verkade större än den var. Promenerar vi fram till Södergatan så hittar vi den lilla Scalabiografen, som låg i passagen mellan Falkmans Bokhandel och Hattendorffs Läderaffär. Huset ligger vägg i vägg med nuvarande Scaniabiografen. Både Scalabion, Falkmans och Hattendorffs äro nu försvunna från Malmöhorisonten. Falkmans Bokhandel var förresten under många, många år den enda affär som fick sälja penninglotter i Malmö. Längre fram på Södergatan i fastigheten upptill Ohlssons Beklädnadsaffär fanns Biorama, som låg där nu Lundgrens Bokhandel har sin affär. Vid Södra Förstadsgatan låg Viktoriabiografen mitt emot Kärleksgatan och vilken lokal det varit och är mycken stridigheter om. Något resultat om vem som skall få agera i lokalen har ännu icke erhållits. Längre söderut hade vi Alhambra och Parkbiografen, om vilka jag tidigare talat om i mina noteringar.

Timlig näring kunde man få bland annat i hotell Kramer, hotell Savoy och hotell Tunneln. Kramer låg vid Stortorget, Savoy vid Norra Vallgatan med Centralen på andra sidan kanalen samt Tunneln på Adelgatan. Samtliga finns fortfarande kvar. Savoy och Tunneln voro mycket livligt frekventerade av den breda befolkningen. Jag minns att som vanligt var det alltid stora järnkaminer i alla stora lokaler och på Tunneln var nog den största av alla. Så minns jag den. Restaurant Stadt Hamburg låg i samma fastighet som Malmö Teater, så det var mest dylik publik som var gäster där. Temperance fanns och finns fortfarande på Engelbrektskatan och på andra våningen var på ”min tid” ett folkök i full aktion. En gång minns jag, att jag och far var där och åt. Varför vi var där vet jag inte, men jag tyckte det var kul. SARA-restaurangerna Fenix och Kvarnen funnos på min tid. Fenix på hörnet av Föreningsgatan och Brogatan men ägs nu av en frikyrklig församling. Kvarnen låg på Stora Kvarngatan ett par hus från Norregatan. Kvarnen är nu ett minne blott. Säkerligen har det även funnits ett antal mindre matställen men de äro nu saligen avsmnade.

Vad lekte man i min barndom? Den första lek jag minns är bollskolan. Den lekte vi i porten i 25:an vid Stortorget. Den tillgick sålunda. Läraren eller lärarinnan, om det var en flicka, stod vid den ena långsidan av porten och eleverna vid den andra. Så kastade läraren bollen mot en av eleverna, som kastade den tillbaka med höger hand. Nästa gång användes vänster hand och tredje gången båda händerna. Därefter stötte man bollen tillbaka med höger knä, sedan med vänster knä och sista gången med sin panna. Hade man nu lyckats i alla fallen få bollen tillbaka till läraren utan att denne missade blev man flyttad till andra klass. Här upprepades samma tågordning med det undantaget, att bollen skulle kastas tillbaka två gånger, d.v.s. man fick bollen till höger hand två gånger, till vänster hand två gånger etc. Sedan blev det tredje klass och då blev det tre gånger till varje hand, knä och panna. Före lekens början kom man överens om hur många klasser man skulle ha. Gömme och pjätt var även lekar man fort lärde sig fast man var liten. När jag kom upp i fyra å fem års åldern blev det att lära sig hoppa hage, spela kula, rephoppning samt vid lek inomhus använda byggklossar och gömma ringen. Lek med tennsoldater var en synnerligen omtyckt lek med den följd att man utomhus lekte krig. Vi förföljde varann och skrek: Pang, pang och vi dogo många gånger under lekens gång. När jag kom upp i fem och sex års åldern fick jag en leksaksrevolver och då blev jag naturligtvis en ännu större och modigare krigare. När jag var åtta år fick jag ett leksaksgevär, som var inköpt på NK i Stockholm av en av mina skolkamraters far. Det var grejor. Den kunde laddas med pappersskott och det small ordentligt. Sedan fanns det kork- och "Itellabössor". Något som också var roligt att leka med var "trilleband" som vi sa på den tiden, d.v.s. tunnband. Man lekte att tunnbandet var en bil, eller ett tåg eller vad man kunde fantisera ihop. "Topp" var också något man kunde leka med hela dagen. Men det gällde att ha ett prima snöre eller helst ett smalt ålskinn (ej rökt) för att kunna få fart och snurr på toppen. Jag vet inte om sådana finns nu för tiden. Om sommaren hade vi ute i kolonin speciellt tre lekar som lektes. Det var för det första "sista paret ut". Det tillgick sålunda: En pojke och en flicka höllo varandra i handen och ställde sig främst och därefter följde ytterligare ett par och sedan det tredje till dess alla deltagarna stodo uppställda. Framför dessa ställde sig sedan en flicka eller pojke, som skrek: Sista paret ut! Då släppte det sista paret varandras händer och sprungo åt var sitt håll, dock i den riktningen som den ropande stod. Denne skulle då försöka fånga någon av de två innan de åter höllo varandras händer. Lyckades han icke fick han fortsätta vara den ropande parten och de båda andra ställde sig främst i kön. Så fortsatte leken till dess någon blev tillfångatagen och denne fick då bli den, som skulle ropa: Sista paret ut! Krocketspel blev en annan populär kolonilek och då det följer med regler vid köp av det dylikt spel behöver jag här icke tala om hur det går till. En tredje ko-

lonilek var, att vi pojkar delade upp oss i två grupper. En grupp skulle genom att rita pilar i gruset tala om för oss vilken väg de sprungit. Den andra gruppen fick icke följa efter förrän efter vissa minuter, för den första gruppen skulle kunna hinna skriva ett meddelande och gömma, så att den andra gruppen skulle få det det besvärligt att finna brevet. Dock fick det icke vara helt gömt utan en liten bit skulle kunna synas. Hur man visste att det fanns ett brev gömt? Jo, man ritade ett brev i gruset och en pil i den riktning det skulle finnas. Det skulle finnas t.ex. högst fyra meter bort eller vad man nu hade kommit överens om före lekens början. Andra lekar bestod av spel. Vi spelade domino, kasino, tolv, rödskägg och kille. Särskild killelek fanns för det spelet.

Så hade vi skridskoåkning på Idrottsplatsens tennisbanor, som spolades varje vinter. Dessutom var det en mässingsorkester som spelade om kvällarna till klockan 10, om jag minns rätt. Sedan fanns det ju de små dammarna vid Ribersborg och i Pildammsparken. Vid stränga vintrar åktes det även på kanalerna, speciellt framför brandstationen och nere vid järnvägsstationen, där jag förresten en gång drullade i men far fanns tillhands och fick upp mig. Kalkåkning hade vi på Stortorget och i Slottsparken. Jag minns en jul, då det var så mycket snö så man kunde åka slädparti från Stortorget till Limhamn och tillbaka igen. Det gjorde vi en jul, då vi hade julkalas. Det var skoj.

När jag växte upp började elektriciteten alltmer göra intrång överallt i världen. Så även i Malmö. De gamla hästspårvagnarna försvunno och istället kom elektrifieringen av hela spårvägsparken. Då jag blev så stor, att jag själv kunde åka spårvagn utan att far eller mor voro med, var jag väl omkring sex eller sju år. Jag kan säga sju år och då var det året 1915. Då hade Malmö stad fem spårvägnlinjer, nummerade från 1 - 5. Ni skall få åka med på dessa linjer i tur och ordning och se vad gator ni då passerar.

Vi börja med Ettan, som var folkets namn på linje 1. Vi startar på Spårväggsgatan vid Södervärn, viker sedan in på Södra Förstadsgatan och åker förbi Triangeln, fortfarande på Södra Förstadsgatan, över den gamla Davidshallsbron och in på Södra Tullgatan. Därefter åker vi över Gustav Adolfs torg, till höger om planteringen. Innan vi sedan åker in på Södergatan ser vi till höger på hörnet av torget och Stora Nygatan Malmö Teater med restaurangen Stadt Hamburg och mitt över Stora Nygatan låg Wessel & Vetts mäktiga gamla byggnad. Båda dessa fastigheter äro numera rivna och ersatta med varuhus för kläder respektive St Jörgens Hotell. Vi fortsätter resan ge-

nom Södergatan, viker av till vänster vid Ohlssons hörna och efter ha passerat tre fastigheter ser Ni till vänster Skånska Handelsbankens fastighet, där vi bodde vid denna tidpunkt. Därefter vänder spårvagnen till höger ned genom Frans Suellsgatan mellan Hotell Kramer och Kockska huset. Färden går vidare till höger på Norra Vallgatan förbi Savoy Hotell och vänder ned i Bruksgatan och sedan till vänster upp på Östergatan, passerar Drottningtorget och Östra Tullgatan, över bron in på Östra Förstadsgatan fram till Värnhem och fortsätter sedan till Norra Bulltoftavägen, kallad Lundavägen och är ändstation. Ingen kort tur precis eller hur.

Nu tar vi övergång till Tvåan. Denna startar sin färd på Ystadvägen vid Malmö Läderfabrik (finns ej mera), vänder in på Södra Förstadsgatan, över Triangeln, Davids-hallsbron, Södra Tullgatan, Gustav Adolfs torg, Södergatan, Stortorget, Frans Suellsgatan, Norra Vallgatan och sedan över Mälärbron in på Östra Kajgatan (nuvarande Skeppsbron) samt fram till ändstationen vid Varmbadhuset, där nu Skandiakoncernen har sitt stora kontorskomplex.

Då vi någon gång hade besök av släktingar från landet, Uppåkra och Osbyholm, skulle alltid jag och mina s.k. kusiner åka med linje 3, Ringlinjen, för den gick ju Malmö runt. Vi gick alltid ned till hållplatsen vid Norra Vallgatan strax intill Hamngatan. Sedan gick färden över Mälärbron, förbi Centralstationen och över Vänersbron in på Bruksgatan, Östergatan förbi Drottningtorget och genom Östra Tullgatan och över bron till Östra Förstadsgatan och Värnhem, där det var uppehåll och kallades för ändstation. Sedan gick färden Föreningsgatan över Triangeln in på Rönneholmsvägen, Fersens väg, Slottsgatan och in på Norra Vallgatan till den hållplats där vi stego på. Vilka mina s.k. kusiner voro? Ja, det var Marta från Uppåkra, numera boende i Malmö, samt Signe och hennes tre bröder Evald (död), Valfrid och Erik, samtliga bor nu i Löberöd. Min mor lär på långt håll hava varit släkt med Martas far och de övrigas mor och därför kallades vi alltid för kusiner. Detta har naturligtvis icke något med spårvägen att göra utan var endast en parentes.

Nu skall vi ta en tripp till Sibbarp och dit kommer vi, om vi åker med linje 4, Fyran kallad. Vi stiger på vid Centralstationen (lokalhållplatsen) samt åker över Mälärbron till höger in på Norra Vallgatan och svänger omedelbart in på Frans Suellsgatan, Stortorget, Södergatan, Gustav Adolfs torg, Södra Tullgatan och över Davidshallsbron och svänger sedan in på Regementsgatan. Därifrån går färden till Fridhem, vänder in på Linnégatan och åker via Stjärnplan hela Linnégatan fram genom Limhamn till Strandgatan och vänder där till vänster och är snart vid ändstationen Sibbarp.

Så slutligen linje 5, Femman. Den utgick från Gustav Adolfs torg, Stora Nygatan, till höger in på Kalendegatan, över Amiralsbron och vidare genom Amiralsgatan till dess vi svänger in på Bergsgatan strax efter det vi passerat Föreningsgatan. Nu åker vi Bergsgatan fram till dess vi kommer till Möllevångsgatan, där vi vänder till vänster och stannar framför fastigheten nr 51, där en gång gamla Parkbiografen var belägen. Om vi går av spårvagnen och vänder in på Parkgatan till höger tar det bara en minut innan vi är framme vid dåvarande stora ingången till Malmö Folkets Park. Denna tur vi nu ha gjort trafikerades tidigare av linje 4 men i mitten av 1915 drogs linje 4 ned till Centralstationen och på så vis kom denna linje 5 till.

Under mina första tio år här i livet skulle det bli ytterligare två spårvägslinjer i Malmö. 1916 beslöts det, att linje 4 skulle förstärkas, på grund av att vardagstrafiken blivit så stor, att speciellt morgontågen blivit så överfulla under sin färd från Limhamn in till Malmö. Till stor del berodde detta på, att det i Mellanheds- och Limhamnsområdet fanns så mycket skolungdom, som skulle in till Malmööverken, latinskolan, realskolan, flickläroverken m.fl. Förstärkningen skulle ske på sträckan Gustav Adolfs torg och Stjärnplan. Dessutom skulle denna förstärkning under sommarsöndagarna användas till att forsla innevånarna i Malmö ut till den stora Ribersborgsstranden, för att folk där skulle kunna njuta av sol och salta bad utan att vara dödströtta vid framkomsten dit. Denna nya linje kom att heta Linje 6. År 1918 skulle det bli ytterligare en spårvägslinje, nr 7. Denna linje sträckte sig från Östra Infartsbron till den under byggnad nuvarande Frihamnen

Så ha vi nu åkt några spårvägsturer och vad har det kostat att få åka. Jo, avgiften var 10 öre per person, barn 5 öre och att åka med de så kallade morgontågen kostade det också endast 5 öre. Dessa avgifter stodo sig ända fram till den 1 juli 1918, då avgiften för äldre höjdes till 15 öre och för barn till 10 öre. Morgontågsavgiften förblev dock oförändrad, 5 öre.

Renlighet är en dygd säger ett gammalt ordspråk. Men hur hade vi det med badinrättningar i Malmö under mina barndomsår. Jo, det fanns, som jag kan minnas, två varmbadsinrättningar, fyra kallbadshus samt Ribersborgs och Sibbarps badstränder. Under sommaren var det många Malmöbor som cyklade till Lomma och Bjärred för att bada eller så åkte de tåg till Kämpinge, Höllviken, Skanör och Falsterbo.

Men var lågo nu våra badinrättningar och kallbadhus. Nere vid hamnen där nu Skandiakoncernens stora kontorshus reser sig låg ett varmbadhus, en låg envåningsbyggnad av trä. Hur många gånger den besöktes av mina föräldrar och mig har jag ingen aning om. Jag har endast ett svagt minne av, att jag varit med far där och badat. Sedan hade vi Malmö kommunala varmbadhus, som låg på Drottninggatan mitt emot Badhusparken. Där fanns även bastu och där har jag varit otaliga gånger och badat. Våra fyra kallbadhus voro Två:an, Strandpaviljongen, Malmö och Limhamns Saltsjöbad. Två:ans badhus låg mitt emot den gamla ingången till Kockums och var placerat där av strategiska skäl, d.v.s. kockumsarbetarna skulle kunna taga sig ett dopp antingen då de hade frukostrast eller då de slutat för dagen. En gång vet jag att jag varit med far där och badat. Namnet Två:an talar även om, vad badavgiften kostade: 2 öre. Strandpaviljongens kallbadhus låg mellan två vågbrytare nere i hamnen, dels den där den nya Strandpaviljongen är belägen, dels den som ligger längre ut i sundet. Mellan dessa vågbrytare var det kajplatser för segelbåtar, så det var inte alltid vattnet var kristallklart, ty det kom ju inte bara segelbåtar utan även en och annan motorbåt och så passerade Köpenhamnsbåtar och andra fartyg förbi, då de skulle in i Malmö hamn och låg då vinden på från väster, så blev det som det blev med vattnet. Men det var ett underbart badhus med en familjär trivsel, där alla kunde känna sig som hemma. Malmö Saltsjöbad, även ”Ribban” kallad, var även över och utom Malmö välkänt badhus och där stadens simklubbar tränade och tävlade. Gubben Palme, som var badhusvaktmästare, var både omtyckt och respekterad samt rättvis. Limhamns Saltsjöbad låg rakt ut i sjön från restaurang Stranden räknat. Det var limhamnsbornas ögonsten och själv lär jag aldrig ha badat där. Sedan fanns ju Ribersborgsstranden, ej att jämföra med den nuvarande fina stranden, utan det fanns tång och sten, inte bara i vattnet, utan även långt upp på stranden. Men trots detta fanns det alltid folk som badade där, även familjen Olsson. Sibbarp var väl inte så välbesökt som nu, men så är det också en himmelsvid skillnad då och nu. Det fanns egentligen endast en liten vik att bada i. Resten var avstängt genom taggtrådsstängsel ut i vattnet och stranden bestod av åtskilliga skyttegravar. Det var som alla vet krig ute i stora världen. Förutom dessa bad fanns det på Föreningsgatan en privat badinrättning, där man om sommaren kunde ligga på byggnadens tak och solbada. Den låg i ett av husen mellan Skolgatan och Mjöltnaregatan. Jag har aldrig varit där.

När man som jag bott i samma stad i hela sitt liv, har det inte kunnat undvikas, att man lagt märke till någon eller några personer bland alla övriga. De personer, som jag i mina tidigaste barnaår mest lade märke till, var helt naturligt sådana vinddrivna

människor, som man kunde driva gyckel med. I romaner och andra berättelser kallas de för byfånar. Men det är även tre andra personer som jag så väl kommer ihåg.

Den allra första var blind. Han satt i ur och skur dagligen på en hög stol utanför Fredrik Nyströms Delikatessaffär på hörnet av Stortorget och Lilla Torg. Stolen sattes varje morgon ut av någon anställd i affären och togs in varje kväll. Var det regnväder placerades ett stort paraply över den gamle mannen. Vad han hette, var han bodde eller hur han blivit blind har det aldrig lyckats mig att få veta. Vi barn tyckte synd om honom och vi respekterade honom på ett egendomligt vis. Lyckades man få en två- eller femöring att ge honom, kände man sig på något sätt upplyft och glad över att ha gjort en god gärning.

Den andre personen jag väl kommer ihåg var tidningsförsäljare. Han stod icke på samma plats och sålde sina tidningar, nej, han gick runt torg och gator för att möta någon köpare. Trots flera frågor till far har det aldrig framkommit vad han hette. Far visste det inte utan det enda man visste var, att mannen ifråga hade ett smek- eller öknamn: Kopatta! Av vilken anledning han hade fått detta namn var det heller ingen som hade någon vetskap om.

Den tredje personen var polis. Honom vågade man sig icke i närheten av, man var nämligen rädd, att han skulle sätta en i häkte. Han hade ingivit en synnerligen stor respekt hos alla i Malmö. Han var stor och stark och blev av polismästaren för det mesta att sköta patrulleringen nere vid hamnen och omgivande gator med sina små ölstugor. Bland sjömän och hamnsjåare var han välkänd och många vore de, som gick långa omvägar för att inte bli sedda av honom, speciellt om de hade fått för mycket innanför västen. Polisen ifråga hade nummer 100 inom polinväsendet i Malmö och hans efternamn var Jönsson. Förnamnet för mig okänt. Han kallades aldrig för något annat än Hundra-Jönsson. Inom parentes kan jag säga, att Hundra-Jönsson var den enda polis, som gick fri från våra påskskämt. Påskskämtet bestod i, att man hade ett tiotal 15 cm långa pappersremсор som vore fastsatta i en säkerhetsnål. Denna nål inkl. remсорna skulle man i all obemärkhet sätta fast i ryggen på kava- jen eller rocken på någon man ville skämta med. Meningen var, att den personen ansågs vara på väg till påskkäringarnas Blåkulla. Åtskilliga voro de poliser, som vi lyckades skämta med men, som sagt, Hundra-Jönsson gick fri.

Så var det originalen. Först har jag ”Kal de snöar”. Vad han hette och varför han kallades så har jag ingen aning om. Men befann man sig på behörigt avstånd och

skrek: ”Kal de snöar”, blev det fart på mannen. Han hade alltid ett spanskrör i handen och gudnåde den, som blev upphunnen och fick smaka den över ryggen. Han hade inte silkesvantar på, då han slog. På vilket sätt han existerade? Jo, han gick omkring på ölhallar, krogar, matcaféer och dylika inrättningar och sålde skosnören, skillingtryck, säkerhetsnålar och dyl. småkrafts.

En annan känd person var Tage Tosa. Även här namn och dylikt okänt. Han var en beskedlig person och gjorde ingen något förnär. Om jag minns rätt försörjde han sig på att gå ärenden, antingen med sin dragkärra eller gående. Ibland, minns jag, att han stod och pratade med något överförfriskade sjömän och då kunde man vara säker på, att Tage fick en tolvskilling (25 öre) eller en tredaler (50 öre) när de skiljdes åt.

Ett tredje original var en kvinna, Skitta Picka. Namnet säger väl, att hon inte tillhörde de, som ödslade sina pengar på varmbad eller dylikt. Även hennes borgerliga namn och dylikt är för mig okänt. Hon lär ha varit en strålande skönhet i sin ungdom men genom olycklig kärlek hamnat i slummen och rännstenen.

Sedan kände jag naturligtvis igen bankdirektörerna Belfrage och Åkerstedt, ty de vore ju fars arbetsgivare och fars arbetskamrater vore bl. andra bankvaktmästarna Krohn, Skölde och Wallin. Dessa var jag extra noga med att lyfta på mössan för, när jag blivit så stor, att jag var betrodd att bära mössa. Beträffande bankdirektör Belfrage blev jag i framtiden skolkamrat med en av hans söner, Arne, i Realskolan.